

Český rybářský svaz a Moravský rybářský svaz

Socioekonomická studie sportovního rybolovu v České republice

Český rybářský svaz a Moravský rybářský svaz

Socioekonomická studie sportovního rybolovu v České republice

Zpracovali: prof. Ing. Petr Spurný, CSc.
doc. dr. Ing. Jan Mareš
Ing. Radovan Kopp, Ph. D.
Ing. Jiří Fiala, Ph. D.
Ing. Tomáš Vítek, Ph. D.

**Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně
Oddělení rybářství a hydrobiologie**

Brno 2009

Obsah

1. CÍL STUDIE	3
2. SOUHRN	4
3. METODIKA ANKETNÍHO PRŮZKUMU A ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH ÚDAJŮ	6
4. VÝSLEDKY	8
4.1 Věková a sociální struktura sportovních rybářů v ČR	8
4.2 Vlastní rybolov, dosahované úlovky a konzumace ulovených ryb	10
4.3 Očekávané trendy ve vývoji sportovního rybolovu	15
4.4 Finanční náklady na vlastní rybolov	16
4.4.1 Povolenky k rybolovu	16
4.4.2 Komerční rybolov	18
4.4.3 Výdaje za rybářské náčiní a cestovní výdaje	19
4.5 Legislativní a etický rámec sportovního rybolovu	24
4.6 Využívané zdroje organizačních a odborných informací	28
5. PŘÍLOHY	29

1. CÍL STUDIE

Sportovní rybolov je v současném přetechnizovaném a „globalizovaném“ světě stále více chápán jako optimální forma aktivního odpočinku člověka v úzkém kontaktu s přírodou. Zájem o tuto činnost, která má kromě vlastního využití a obhospodařování povrchových vod také řadu sociálních a hospodářských vazeb, celosvětově stoupá. Vždyť například v USA, v zemi, kde je sportovní rybolov nejrozšířenější se této zálibě věnuje plných 20 % populace. Tato země je největším trhem pro výrobce rybářského náčiní a spolu s Kanadou také nejvyhledávanějším cílem v rámci rybářské turistiky. Pro řadu rozvojových zemí Afriky, Asie a Jižní Ameriky potom právě rybářská turistika (za sladkovodním i mořským rybolovem) představuje významný národohospodářský přínos.

Ale i v Evropě existuje řada zemí s tradičně silným zájmem o sportovní rybolov (například Velká Británie, Francie, Itálie) a mnoho atraktivních cílových oblastí sportovního rybolovu (Irsko, Švédsko, Norsko, Finsko, Španělsko, Slovinsko, Chorvatsko, Rumunsko, Ukrajina). V evropském srovnání si ani Česká republika nestojí v rámci sportovního rybářství špatně. S počtem registrovaných sportovních rybářů kolem 330 000 osob (3 % populace) se dostává před sousední Německo (2 % populace) a stejně jako v případě rybníkářství je v zahraničí uznávána vysoká odborná úroveň obhospodařování našich tekoucích vod a organizace sportovního rybolovu, zejména z hlediska zarybňování rybářských revírů a vedení podrobné hospodářské evidence, včetně dosahovaných úlovků.

Podle věkové struktury rybářů se v ČR sportovnímu rybolovu věnuje 41 000 mladých lidí ve věku do 18 let (12,5 % všech sportovních rybářů). To představuje rovněž významný sociální aspekt z hlediska pozitivního utváření hodnotových kritérií u této generace. V současné době čeští rybáři také běžně cestují za rybolovem do zahraničí, ať již se specializovanými cestovními kanceláři nebo individuálně. O naše rybářské revíry se více zajímají i zahraniční rybáři.

Česká republika vstoupila v oboru rybářství do Evropské unie jako zcela rovnocenný a dobře připravený partner, který má i v oblasti sportovního rybolovu co nabídnout. S přihlédnutím ke všem uvedeným aspektům se Český rybářský svaz a Moravský rybářský svaz v roce 2003 (jako největší z rybářských svazů v České republice) rozhodly podle vzoru sportovně rybářsky vyspělých zemí západní Evropy zadat zpracování socioekonomické studie sportovního rybářství v ČR. Cílem této studie bylo získání konkrétních údajů o našich sportovních rybářích z hlediska jejich zájmu o metody a způsoby sportovního rybolovu, o preferovaných rybích druzích a rybářských revírech a zájmu o rybářskou turistiku, ale také získání určitého přehledu o výdajích za rybářské náčiní a o spokojenosti se stavem legislativní úpravy rybolovu a ochrany přírody. Za 20 let svobodné existence se Česká republika již plnohodnotně zařadila mezi vyspělé evropské země s vysokou kvalitou lidského života. Tento významný posun životní úrovně pravděpodobně vyvolal také hodnotový posun ve využití volného času českých občanů a lze očekávat, že se promítl také do zájmu o sportovní rybolov a do náhledu a očekávání jeho dalšího směřování v současných socioekonomických podmínkách. S cílem včasného zachycení těchto trendů zadaly Český rybářský svaz a Moravský rybářský svaz v roce 2009 zpracování nové socioekonomické studie sportovního rybolovu v ČR, a to v obdobném tematickém rozsahu jako u první studie z roku 2003.

Zpracování obou předmětných studií bylo pověřeno:

Oddělení rybářství a hydrobiologie Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně

Zemědělská 1, 613 00 Brno

Tel.: +420 545133266

E-mail: fishery@mendelu.cz

www.rybarstvi.eu

2. SOUHRN

Socioekonomická studie byla zpracována na základě dotazníkové ankety (26 otázek z různých okruhů sportovního rybolovu, 4 otázky personálního charakteru). Do vyhodnocení bylo zahrnuto 6966 respondentů (2,12 % sportovních rybářů registrovaných v ČR). Věkové rozpětí účastníků ankety se pohybovalo od 7 do 81 let (průměrný věk 43 roky). Anketní průzkum pokrýval celé území ČR.

Bylo zjištěno, že 47,51 % rybářů začalo se sportovním rybolovem ve věku do 10 let, dalších 18,76 % ve věku od 11 do 18 let. Nejsilnějším impulzem pro většinu začínajících rybářů je příklad v rodině (39,60 %), hned na druhém místě to je vliv rybařících přátel (26,24 %). Z hlediska příslušnosti k sociálním skupinám sportovní rybolov provozuje nejvíce občanů z kategorie zaměstnanců (54,94 %), důchodců (17,15 %), dále podnikatelů (12,99 %) a studentů (9,18 %). Rozhodující podíl sportovních rybářů patří k nejnižší a střední příjmové skupině (64,88 % s měsíčním příjmem do 20 000 Kč). Zaměstnanci, důchodci, studenti a nezaměstnaní reprezentují 82,28 % všech sportovních rybářů.

Rybolov na mimopstruhových vodách provozuje 88,40 % rybářů, na pstruhových vodách 13,66 % a na obou typech vod 11,27 % rybářů. V průběhu roku 53,11 % rybářů realizuje 11-50 docházek k vodě, 29,20 % rybářů 51-100 docházek. Celkový roční průměr (bez rozlišení kategorií vod) představují 53 docházky na rybáře a rok. Nejoblíbenější metodou rybolovu je položená (63,82 % rybářů), nejvíce loveným rybím druhem je kapr obecný (35,07 % kusových úlovků). Průměrné roční množství přivlastněných ryb na jednoho rybáře dosahuje 25,59 kg. Z vlastních úlovků zkonsumovalo v průběhu roku méně než 5 kg ryb 38,23 % rybářů, více než 15 kg 22,80 % rybářů, 5,81 % sportovních rybářů nejlí ryby vůbec.

Lov bez přivlastňování úlovků by upřednostňovalo 42,93 % respondentů, pro zavedení horní míry kapra se vyslovilo 72,03 % rybářů, povolení lovu ryb pod ledem by si přálo 48,51 % respondentů a umožnění 24hodinového rybolovu 68,63 % respondentů. Pro zachování současného stavu bez legislativních změn se vyslovilo 19,75 % rybářů.

Průměrné roční výdaje za povolenky k rybolovu představují 1489 Kč. Možnosti komerčního rybolovu využívá 32,93 % registrovaných rybářů, za tuto službu každý z nich zaplatí 2376 Kč. Na rybářskou výbavu každý český rybář ročně vynaloží průměrně 8114 Kč. Motorové vozidlo k cestování za rybolovem využívá 80,20 % rybářů, veřejnou dopravu 1,93 %, chůzi nebo jízdní kolo 15,14 %. Průměrné roční výdaje za pohonné hmoty činí 3535 Kč, za veřejnou dopravu 896 Kč. Největší počet rybářů (39,17 %) dojíždí za rybolovem na vzdálenost 10-50 km od svého bydliště. Za rybolovem do zahraničí cestovalo v posledních pěti letech 16,32 % rybářů s průměrnými náklady 33 299 Kč, nejvíce cest (34,31 %) směřovalo do Norska.

Pro 56,37 % našich rybářů je nejdůležitějším motivem k provozování sportovního rybolovu pobyt v přírodě, pouze 1,39 % rybářů přináší největší uspokojení z rybolovu ulovení velkého množství ryb ke konzumnímu využití. V pohledu na současnou právní úpravu pravidel rybolovu převažuje názor, že je vyvážená (44,99 % rybářů), za příliš komplikovanou ji považuje 31,17 % lovcích.

Na mimopstruhových vodách bylo v roce 2008 jedenkrát až dvakrát kontrolováno rybářskou stráží 38,01 % rybářů, na pstruhových vodách ve stejné frekvenci 18,35 %. S kontrolou se v roce 2008 nesetkalo 30,72 % lovců na mimopstruhových vodách a 72,71 % lovců na pstruhových vodách.

S ochranou kormorána velkého nesouhlasí 84,13 % rybářů, s ochranou volavky popelavé 59,57 % rybářů, ochranu vydry říční schvaluje 47,27 % sportovních rybářů.

Informace o činnosti mateřské místní organizace si přeje 32,70 % rybářů získávat z internetových stránek, 30,10 % elektronickou poštou, 19,59 % na členských schůzích a 15,69 % listovní poštou. Rybářský tisk pravidelně sleduje 65,48 % rybářů a dalších 26,65 % nepravidelně. Internet jako informační zdroj nevyužívá 7,54 % respondentů.

Srovnání se studií z roku 2003

Struktura rybářů podle věku, kdy začínají se sportovním rybolovem, se prakticky nemění. Výrazný nárůst podílu na získávání nových členů zaznamenala osvětová činnost rybářských organizací. Rozložení sportovních rybářů do vymezených sociálních skupin se příliš nezměnilo (na poslední místo poklesla kategorie studentů, snížení o 3,6 %). Zastoupení rybářů v příjmových skupinách doznalo posun k vyšším kategoriím.

Podíl sportovních rybářů realizujících rybolov na mimopstruhových vodách se dále zvýšil o 8,8 %, na pstruhových vodách poklesl o 13,2 %. Celkový průměrný roční počet docházek (bez rozlišení kategorií mimopstruhových a pstruhových vod) poklesl z 62 na 53. Mezi oblíbenými způsoby rybolovu dále posílila položená (o 6,8 %). V úlovcích rybářů pokleslo zastoupení pstruha obecného (o 3,8 %) a lipana podhorního (o 1,5 %). Roční množství přivlastněných ryb na jednoho rybáře pokleslo o 4,6 kg. Podíl sportovních rybářů, kteří konzumují ryby pouze jedenkrát až dvakrát měsíčně stoupl o 7,1 %, u častější konzumace ryb je zaznamenán pokles ve všech kategoriích. Podíl rybářů, kteří nekonzumují ryby vůbec, zůstává prakticky na stejné úrovni.

Podíl rybářů nakupujících roční mimopstruhovou povolenku územního svazu zůstává zachován, ustálený počet zájemců nakupuje také celorepublikovou povolenku, u celosvazových ročních povolenek dochází k mírnému nárůstu o 4,3 %. U pstruhových ročních povolenek územního svazu je vykazován mírný pokles o 2,7 %, u celosvazových ročních mírný nárůst o 2,8 %, roční celorepublikovou povolenku využívá rovněž ustálený počet zájemců.

Možnosti komerčního rybolovu aktuálně využívá o 14 % více zájemců a každý rybář za tuto službu v roce 2008 zaplatil o 729 Kč více než v roce 2002 (celorepublikově tento nárůst představuje 154,7 mil. Kč). Na rybářskou výbavu každý rybář vynaložil v roce 2008 o 3371 Kč více než v roce 2002, což celostátně představuje zvýšení o 1,12 miliardy Kč.

Za rybolovem na naše tuzemské vody cestuje motorovým vozidlem o 7,2 % rybářů více, skupina využívající jízdní kolo nebo pěší chůzi poklesla o 8,1 %, minimální využívání hromadné veřejné dopravy pokleslo o dalších 0,6 %. Roční výdaje za pohonné hmoty se zvýšily o 902 Kč a za veřejnou dopravu o 198 Kč. Za rybolovem do zahraničí cestovalo v posledních pěti letech o 3,8 % rybářů více a průměrné náklady na cestujícího rybáře se zvýšily o 9327 Kč (tj. o 1865 Kč ročně). Počet navštívených zemí vzrostl z 30 na 56. Nejvíce navštěvovanou zemí zůstává Norsko, ale na třetí místo se posunulo Maďarsko.

Počet rybářů, pro které je nejdůležitějším motivem k provozování sportovního rybolovu pobyt v přírodě, zůstává zachován. Rozhodujícím způsobem poklesla skupina, která je motivována ulovením velkého množství ryb ke konzumním účelům, a to o 15,2 %. O 9,9 % poklesl počet rybářů považujících současnou úpravu pravidel rybolovu za vyváženou.

Pokud jde o státní ochranu rybožravých predátorů, prohlubuje se nesouhlas s přetrvávající ochranou kormorána (o 8,9 % respondentů). V případě vydry přetrvává spíše opačný postoj, avšak oproti roku 2002 se skupina rybářů podporujících její ochranu snížila o 8,3 %.

3. METODIKA ANKETNÍHO PRŮZKUMU A ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH ÚDAJŮ

Pro uskutečnění průzkumu připravil zpracovatel studie ve spolupráci se zadavatelem anketní dotazník, který obsahoval v konečné odsouhlasené verzi 26 otázek z různých okruhů problematiky sportovního rybolovu a 4 otázky personálního charakteru (viz. příloha zprávy). Poté bylo přistoupeno k jeho distribuci mezi sportovní rybáře. Do ankety byli zapojeni rybáři ze všech územních svazů ČRS, Moravského rybářského svazu a pravděpodobně i část rybářů ze samostatných rybářských spolků a neorganizovaných rybářů. Dotazníky byly distribuovány jak prostřednictvím organizačních složek rybářských svazů, tak s využitím abonentní sítě časopisu Rybářství. Kromě tištěných dotazníků byl tento dotazník také k dispozici v elektronické podobě na „webových“ stránkách ČRS a MRS pro další zájemce, takže převážná část odpovědí byla získána internetovou cestou.

Zpracovatelé získali celkem 7416 částečně nebo úplně vyplněných dotazníků, z nichž 450 bylo vyřazeno před dalším zpracováním. Vyřazení se týkalo pouze elektronických dotazníků, z nichž bylo 250 duplicitních a 200 prázdných (odeslány nevyplněné). Do vlastní studie tedy bylo zahrnuto 6966 respondentů (2960 listinných dotazníků, 4006 elektronických dotazníků), tj. 2,12 % sportovních rybářů registrovaných v ČR. Soubor získaných odpovědí byl počítačově zpracován s využitím modifikované verze programu Excel.

Z uvedeného počtu respondentů bylo 6372 (91,48 %) mužů a pouze 405 (5,81 %) žen, 189 respondentů (2,71 %) pohlaví nevedlo. Věkové rozpětí respondentů se pohybovalo od 7 do 81 let, průměrný věk účastníků ankety dosahoval 43 roky (podrobněji věkové skupiny respondentů, viz graf 21 přílohy). Přitom mladší účastníci ankety spíše využívali dálkově přístupný elektronický dotazník (průměrný věk 37 let) a starší respondenti potom listinný dotazník (průměrný věk 69 let). V anketním průzkumu byli zastoupeni sportovní rybáři ze všech správních krajů České republiky. Nejvíce respondentů bylo získáno (v sestupném pořadí) z krajů: Středočeský (14,35 %), Jihomoravský (12,63 %), hlavní město Praha (9,22 %), Ústecký (7,74 %), Vysočina (7,66 %), Jihočeský (7,11 %) a Moravskoslezský (7,08 %). U ostatních krajů kolísalo zastoupení účastníků ankety

od 5,52 % (Plzeňský) do 2,93 % (Královéhradecký). Podrobně je zastoupení krajů podle počtu respondentů uvedeno v grafu 22 přílohy.

Z hlediska sociální příslušnosti respondentů se ankety zúčastnilo nejvíce sportovních rybářů ze skupiny zaměstnanců (54,94 %), dále z kategorie důchodců (17,15 %), podnikatelů (12,99 %), a studentů (9,18 %). Sociální skupiny bez zaměstnání a v domácnosti představovaly zanedbatelný podíl (podrobněji viz graf 23 přílohy). Tomuto sociálnímu rozvrstvení respondentů odpovídají také příjmové skupiny, uvedené v grafu 24 přílohy. Měsíční příjem do 10 000 Kč uvedlo 16,92 % účastníků ankety, příjem v rozpětí 10 000 – 20 000 Kč 47,96 % a příjem v rozpětí 20 000 – 30 000 Kč 21,40 % respondentů. Přibližně 65 % respondentů náleží do nejnižší a střední příjmové skupiny.

Srovnání se studií z roku 2003

Anketní otázky z problematiky sportovního rybolovu byly rozšířeny o sedm dalších. Dotazníky byly přístupné i v elektronické formě a listinné dotazníky byly navíc distribuovány předplatitelům časopisu *Rybářství*. Do studie bylo zahrnuto o 5476 dotazníků více než v roce 2003. Podíl žen, které se zapojily do ankety, vzrostl o 4,04 %. Věkový průměr účastníků ankety zůstává zachován. V pořadí krajů s nejvyšším počtem respondentů se na druhé místo posunul Jihomoravský kraj, hlavní město Praha pokleslo na třetí místo a čtvrté až šesté místo obsadily s minimálním rozdílem účastníků ankety kraje Ústecký, Vysočina a Jihočeský.

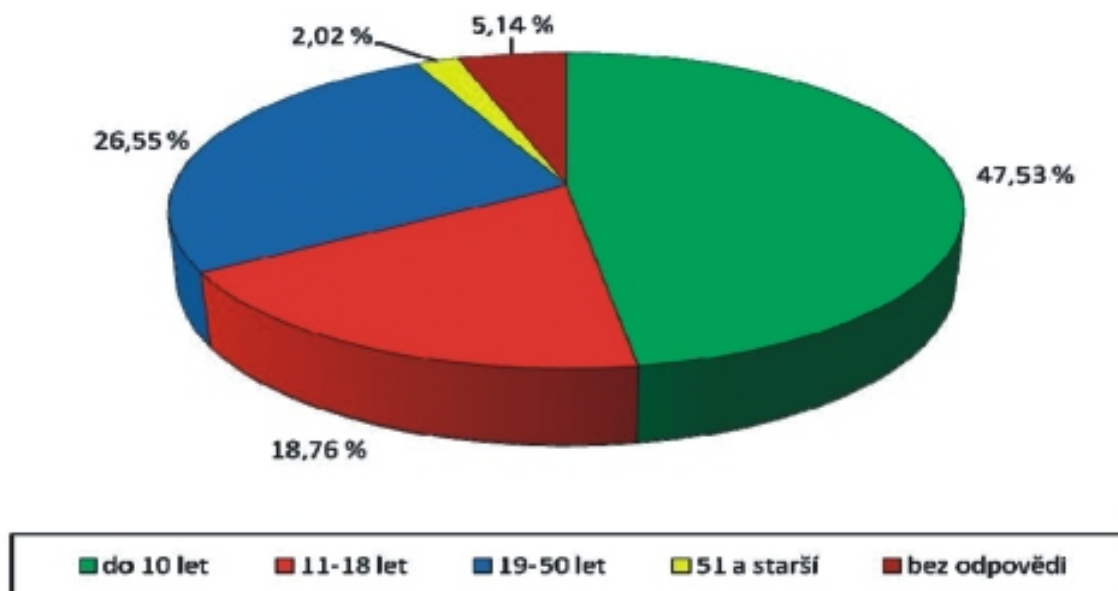
4. VÝSLEDKY

4.1 Věková a sociální struktura sportovních rybářů v ČR

Plných 47,53 % rybářů začalo se sportovním rybolovem ve věku do 10 let a dalších 18,76 % ve věku od 11 do 18 let. To znamená, že v mladistvém věku (do 18 let) se sportovním rybolovem začíná 66,29 % rybářů, v aktivním věku (19-50 let) 26,55 % a v předdůchodovém a důchodovém věku (nad 50 let) již pouze 2,02 %. Nejsilnějším impulzem pro většinu začínajících rybářů je příklad (rybář) v rodině. Takto zahájilo kariéru sportovního rybáře 39,60 % současných rybářů. Hned na druhém místě je to vliv rybařících přátel (26,24 % respondentů) a na třetím místě samostatné aktivní rozhodnutí (17,22 %). Nezanedbatelný vliv má na získávání nových rybářů osvětová činnost jednotlivých rybářských organizací, které přivedly ke sportovnímu rybolovu 14,12 % respondentů.

Graf 1: Věkový interval, v němž začínají čeští občané sportovně rybařit

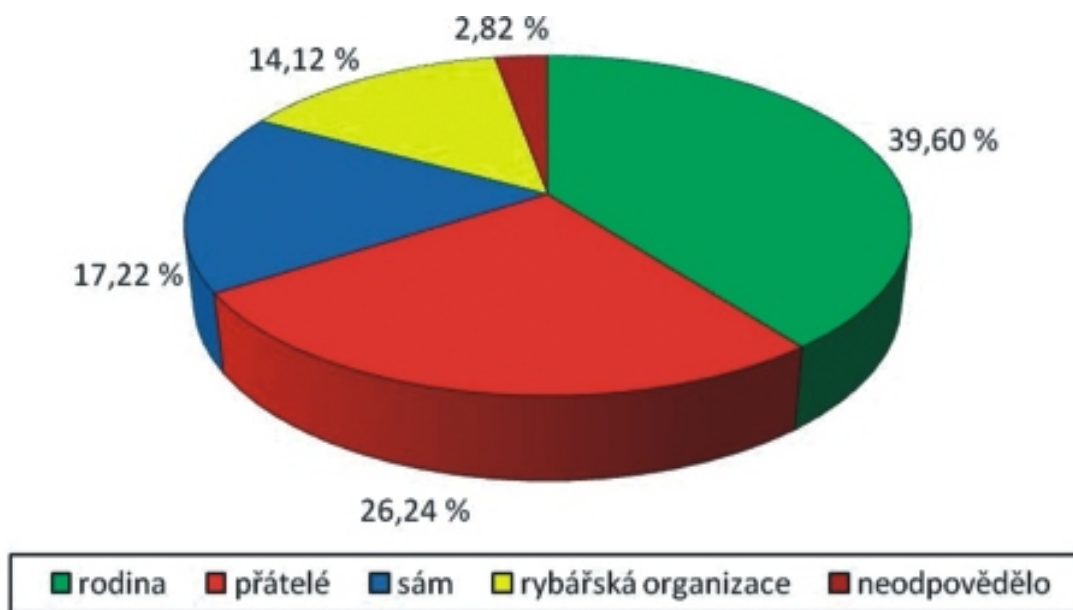

Z hlediska analýzy věkové struktury aktivních sportovních rybářů se ukazuje, že jejich početnost ve věkových skupinách postupně stoupá do dosažení hranice středního věku (21,71 % v kategorii 30 – 39 let), potom dochází k postupnému poklesu až k nejvyšší věkové kategorii (17,83 % ve věku 40 – 49 let, 16,87 % ve věku 50 – 59 let, 12,93 % ve věku 60 – 69 let, 3,47 % ve věku 70 – 79 let a 0,63 % u osmdesátiletých a starších).

Z hlediska příslušnosti k sociálním skupinám provozuje sportovní rybolov nejvíce občanů v kategorii zaměstnanců (54,94 %), důchodců (17,15 %), dále podnikatelů (12,99 %) a studentů (9,18 %). Rozhodující podíl sportovních rybářů patří k nejnižší a nižší příjmové skupině (64,88 % s měsíčním příjmem do 20 000 Kč), příjmová skupina v rozmezí 20 000 – 30 000 Kč dosahuje podílu 21,40 % a vyšší příjmové skupiny nad touto hranicí 8,62%. S tím koresponduje i příslušnost k sociálním skupinám, kdy zaměstnanci, důchodci, studenti a nezaměstnaní představují 82,28 % všech sportovních rybářů (skupina bez zaměstnání se však podílí pouze 1,01 %).

Graf 2: Prvotní motivace k rozhodnutí věnovat se sportovnímu rybolovu

Srovnání se studií z roku 2003

Struktura rybářů podle věkového období, kdy začínají se sportovním rybolovem se prakticky nemění. Stejně zůstávají i impulzy, které je k rybolovu přivádějí, pouze vliv rybařících přátel se posunul na druhé místo před samostatné aktivní rozhodnutí. Výrazný nárůst podílu na získávání nových rybářů však zaznamenala osvětová činnost rybářských organizací (ve srovnání s rokem 2002 nárůst z 1,31 % na 14,12 %).

Rozdělení početnosti sportovních rybářů ve věkových skupinách se posunulo ve prospěch kategorie 30 – 39 let, nejpočetnější kategorie 50 – 59 let v předchozí studii zaznamenala pokles o 5,96 % (z 22,83 % na 16,87 %).

Rozložení sportovních rybářů do vymezených sociálních skupin se příliš nezměnilo. Nejpočetnější zůstává kategorie zaměstnanců (nárůst o 2 %), důchodců (pokles o 3 %) a podnikatelů (nárůst o 1,3 %). Na poslední místo však poklesla kategorie studentů (pokles o 3,6 %), což zřejmě souvisí s poklesem počtu organizovaných rybářů ve věku do 18 let ze 70 000 v roce 2002 na 41 000 v roce 2008.

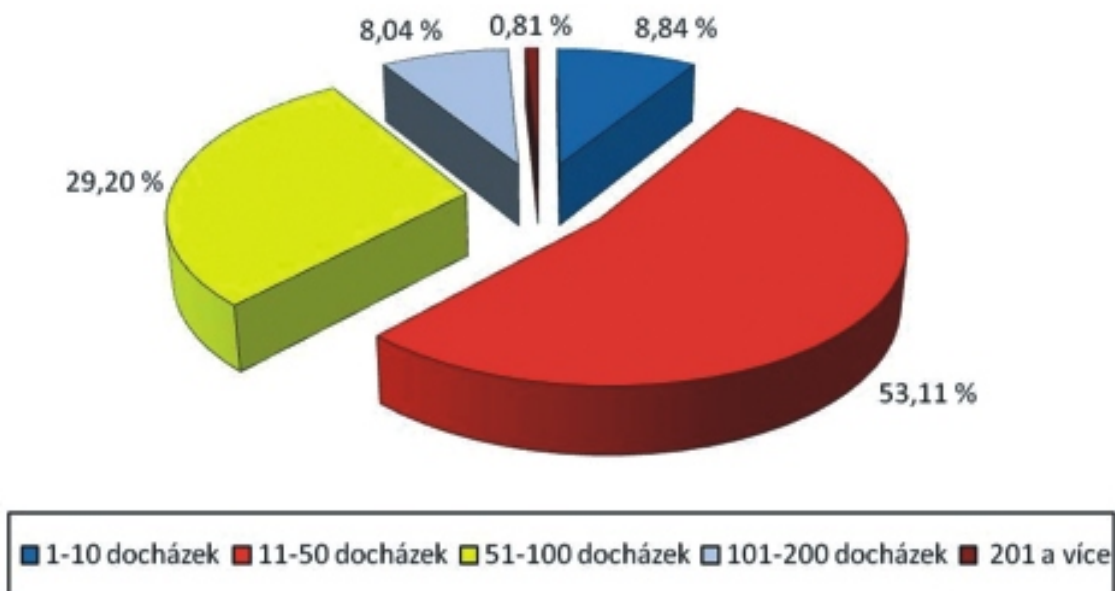
Zastoupení rybářů v příjmových skupinách doznalo posun k vyšším kategoriím. Jejich podíl v příjmových skupinách do 20 000 Kč se snížil o 17,5 %, příjmová kategorie v rozmezí 20 000 – 30 000 Kč posílila o 14,7 % a nejvyšší příjmové skupiny o 3,9 %.

4.2 Vlastní rybolov, dosahované úlovky a konzumace ulovených ryb

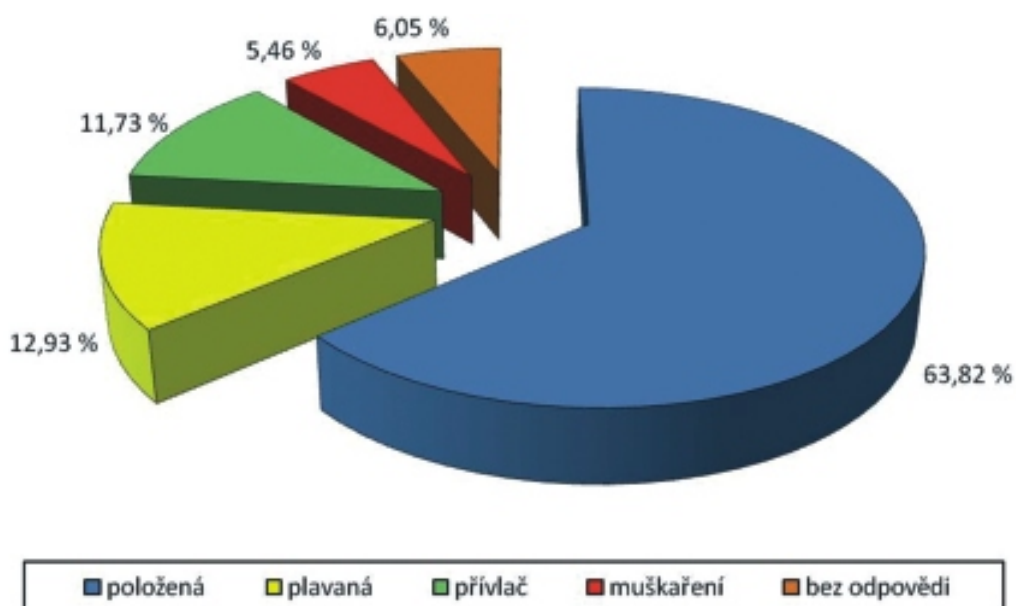
V souladu s očekáváním se nadále potvrzuje, že naši sportovní rybáři realizují rybolov nejčastěji na mimopstruhových vodách (88,40 % lovících), na pstruhových vodách jen 13,66 % a rybolov na obou typech vod vykonává 11,27 % rybářů. Většina pstruhařů tedy zároveň loví ryby i na vodách mimopstruhových. Z hlediska vodních útvarů mimopstruhových vod je nejvíce docházek k rybolovu (34,17 %) realizováno na říčních tocích (tekoucí vody v pravém smyslu slova) a na ostatních vodních plochách (33,72 %, rybníky a závlahové nádrže zařazené do rybářských revírů, odstavená říční ramena, zatopená štěrkopískoviště, důlní propadliny apod.). Následují údolní (přehradní) nádrže (29,42 %) a potoky (2,69 %). Rybářský tlak na vodní útvary pstruhových vod odpovídá struktuře našich pstruhových revírů, které jsou tvořeny převážně říčními úseky pstruhového a lipanového pásma (včetně sekundárních pstruhových revírů pod údolními nádržemi) a poměrně hustou sítí pstruhových potoků, kdežto stojaté vody pstruhového charakteru u nás prakticky chybějí. Na pstruhových vodách je tak 56,82 % docházek k rybolovu realizováno na říčních tocích, 26,68 % na potocích, 6,68 % na údolních nádržích a jen 9,64 % na ostatních vodních plochách.

V průběhu roku 53,11 % rybářů uskuteční 11 – 50 docházek k vodě, 29,20 % rybářů 51-100 docházek, 8,04 % rybářů 101-200 docházek, do 10 docházek 8,84 % rybářů a přes 200 docházek jen 0,81 % rybářů. Na mimopstruhových vodách činí průměrný roční počet docházek na jednoho rybáře 54, na pstruhových vodách 35 (celkový průměr bez rozlišení kategorií mimopstruhových a pstruhových vod jsou 53 docházky na rybáře a rok).

Graf 3: Ročně realizované docházky k vodě MP + P

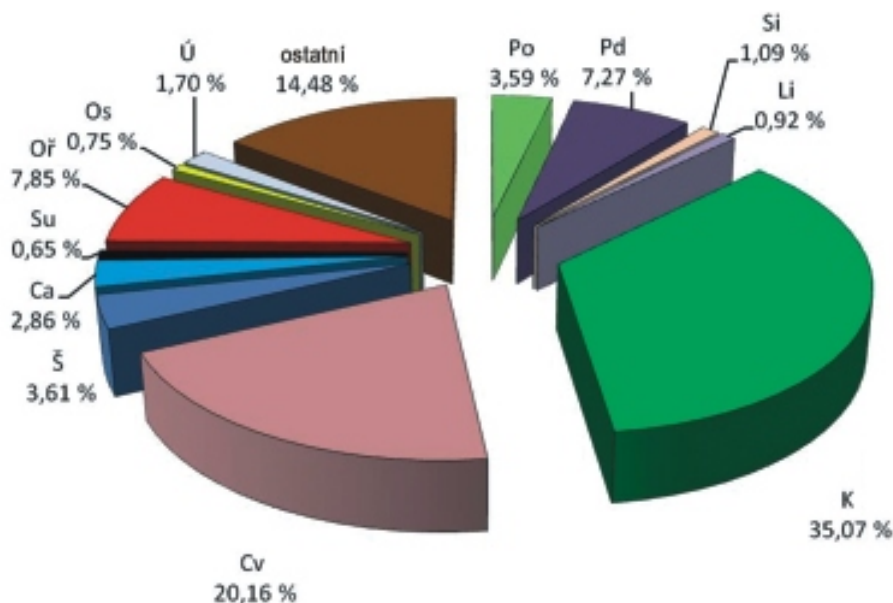
Mezi oblíbenými způsoby rybolovu (opět v souladu s očekáváním) jednoznačně dominuje položená (63,82 % rybářů), na druhém místě je plavaná (12,93 % rybářů). Rybolovnou metodu přívlač upřednostňuje 11,73 % rybářů a muškaření 5,46 % rybářů (6,05 % respondentů otázku nezodpovědělo). Preferovaným typům revírů, vodním útvarům i způsobům rybolovu rovněž odpovídá preference v lovu konkrétních druhů ryb. Nejvyhledávanějším rybím druhem je jednoznačně kapr obecný (63,01 % rybářů), následuje candát obecný (9,51 %), pstruh bez rozlišení na obecného a duhového (7,85 %), štika obecná (6,38 %), sumec velký (2,70 %), okoun říční (2,19 %), cejn velký (1,44 %) a lipan podhorní (1,15 %).

Graf 4: Preferované způsoby rybolovu

Nejvíce loveným rybím druhem z deklarovaných úlovků je jednoznačně kapr obecný (35,07 % kusových úlovků), potom cejn velký (20,16 %), dále okoun říční (7,85 %), pstruh duhový (7,21 %), štika obecná (3,61 %), pstruh obecný (3,59 %), candát obecný (2,86 %), ostatní druhy (14,48 %), úhoř říční (1,70 %), siven americký (1,09 %), lipan podhorní (0,92 %), ostroretka stěhovavá (0,75 %) a sumec velký (0,65 %).

Graf 5: Zastoupení rybích druhů v ročních úlovcích sportovních rybářů

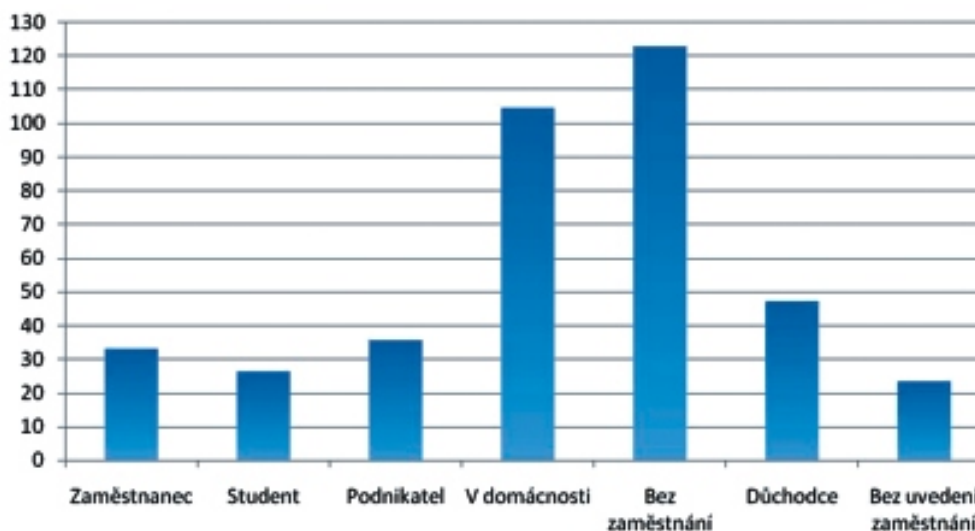

V průběhu roku si alespoň jednu rybu z ulovených ponechá 80,33 % rybářů a průměrné roční množství přivlastněných ryb na jednoho rybáře představuje přibližně 29 kusů a 36,49 kg. Při započtení i skupiny rybářů, kteří žádných úlovků nedosáhli nebo ulovené ryby pouštějí, se průměrný roční úlovek snižuje na 23 kusů a 25,59 kg.

Roční suma přivlastněných úlovků se však výrazněji diferencuje podle příslušnosti k sociálním skupinám. Nejvíce ulovených ryb si ponechávají rybáři bez zaměstnání (65,33 % rybářů z této skupiny), a to 122,87 kg. Tato sociální skupina však představuje pouze 1,01 % sportovních rybářů. Za ně se řadí kategorie důchodců, z nichž 91,35 % si ročně ponechá v průměru 47,09 kg ulovených ryb. Relativně velké množství ulovených ryb si ponechávají také rybáři z kategorie podnikatelů; 76,12 % rybářů z této skupiny si ročně přivlastní v průměru 35,81 kg úlovků. Na nejvyšší a prakticky stejné úrovni se z hlediska přivlastněných úlovků pohybují sportovní rybáři z kategorií zaměstnanců (33,07 kg) a studentů (26,36 kg).

Graf 6: Množství ulovených ryb (v kg na osobu a rok), které si jednotlivé sociální skupiny rybářů ponechají

Rybář	Počet	Přivlastnilo rybu	%	Průměr z přivlastnilo	Průměr z cel. počtu
Zaměstnanec	4074	3297	80,93	33,07	26,76
Student	681	489	71,81	26,36	18,93
Podnikatel	963	733	76,12	35,81	27,26
V domácnosti	22	15	68,18	104,47	71,23
Bez zaměstnání	75	49	65,33	122,87	80,27
Důchodce	1272	1162	91,35	47,09	43,01
Bez uvedení zaměstnání	329	64	19,45	23,58	4,59

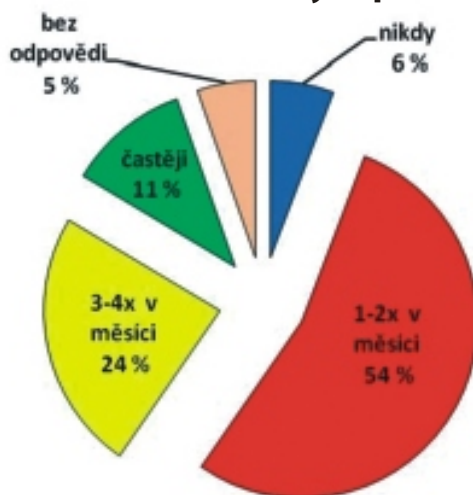
Podíl ryb v jídelníčku českých občanů je velmi nízký a v celostátním průměru se v posledních letech pohybuje kolem 5,5 kg na osobu a rok, přičemž sladkovodní ryby v tomto množství představují 1,5 kg. To je množství hluboko pod zdravotně doporučeným limitem i hluboko pod průměrným množstvím konzumovaným v zemích EU (kolem 15 kg na osobu a rok).

V případě sportovních rybářů a jejich rodin jsme očekávali podstatně vyšší podíl ryb v jídelníčku než u ostatních občanů. To se však nepotvrzuje. Největší část sportovních rybářů (53,86 %) konzumuje ryby (jedná se o ryby sladkovodní i mořské, ulovené i koupené) pouze jedenkrát až dvakrát měsíčně, 5,81 % sportovních rybářů dokonce nejí ryby vůbec. Jen 23,88 % rybářů konzumuje ryby třikrát až čtyřikrát měsíčně a 11,11 % rybářů ještě častěji.

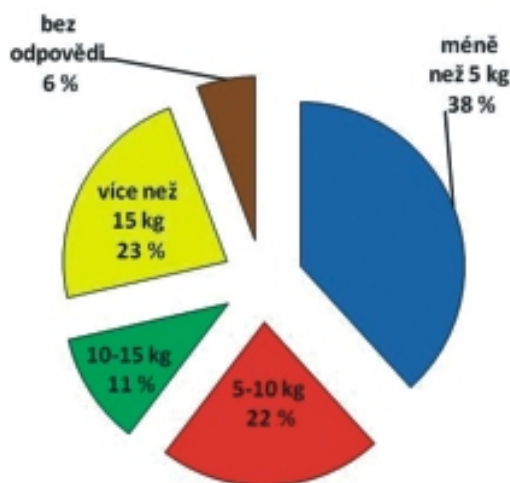
Graf 7: Frekvence konzumace ryb sportovními rybáři

Z vlastních úlovků zkonsumovalo v průběhu roku méně než 5 kg ryb 38,23 % rybářů, 22,07 % rybářů 5 – 10 kg ryb, 11,07 % rybářů 10 – 15 kg a více než 15 kg 22,80 % rybářů (5,73 % respondentů otázku nezodpovědělo).

Pokud jde o celkovou konzumaci ryb (ulovených i zakoupených, sladkovodních i mořských) jsou uváděné hodnoty poněkud optimističtější. Méně než 5 kg ryb ročně zkonsumovalo 20,89 % rybářů, 5 – 10 kg 24,96 % rybářů, 10 – 15 kg 17,91 % rybářů a více než 15 kg 33,57 % rybářů (3,07 % respondentů otázku nezodpovědělo).

Graf 7.1: Množství vlastních úlovků zkonsumované sportovními rybáři

Srovnání se studií z roku 2003

Podíl sportovních rybářů realizujících rybolov na mimopstruhových vodách se dále zvýšil o 8,8 %, avšak na úkor poklesu zájmu o rybolov na pstruhových vodách (o 13,2 %).

Z hlediska zájmu o jednotlivé typy mimopstruhových vod se na první místo posunuly říční toky (nárůst o 5,2 %). Tento zvýšený zájem se projevuje také v případě pstruhových říčních toků (nárůst o 4,1 %), avšak na úkor zájmu o lov na pstruhových potocích, kde došlo k jeho snížení o 6,1 % (snížení návštěvnosti pstruhových potoků může souviset s jejich více rozkolísaným hydrologickým režimem v posledních letech vlivem klimatických změn).

Pokud jde o rybářský tlak vyjádřený počtem ročních docházek k vodě, byl zaznamenán pokles o 8,1 % u frekvence 11 – 50 docházek, pokles o 3,4 % u frekvence 51 – 100 docházek a o 4,9 % u frekvence 101 – 200 docházek. Celkový průměrný roční počet docházek (bez rozlišení kategorií mimopstruhových a pstruhových vod) poklesl z 62 na 53. Na mimopstruhových vodách byl zaznamenán pokles o 1 docházku ročně, na pstruhových vodách zvýšení o 3 docházky.

Mezi oblíbenými způsoby sportovního rybolovu svoje dominantní postavení dále posílila položená (o 6,8 %). Zájem o plavanou zaznamenal mírný pokles (o 5,6 %), zájem o lov přívlačí se nezměnil a zájem o muškaření poklesl o 3,7 %.

Pořadí v zastoupení nejvíce lovených druhů ryb zůstává prakticky stejné, a to i v podílu ročních kusových úlovků. Výrazně však pokleslo zastoupení pstruha obecného (o 3,8 %) a zejména lipana podhorního (o 1,5 %), jehož podíl v kusových úlovcích rybářů již poklesl na 0,9 %.

Počet rybářů, kteří si během roku ponechají alespoň jednu ulovenou rybu, vzrostl o 2,9 %, avšak množství přivlastněných ryb na jednoho rybáře pokleslo o 4,6 kg. Proporce v diferenciaci přivlastňovaných úlovků podle sociálních skupin zůstává zachována. V kategorii nezaměstnaných však toto roční množství vzrostlo o 66,3 kg (naštěstí jde pouze o 1,01 % rybářů) a u kategorie důchodců zůstává na stejné úrovni (ale podíl ve skupině vzrostl o 9,7 %). Ve skupině podnikatelů roční suma přivlastněných úlovků poklesla o 7,0 kg, v kategorii zaměstnanců o 5,9 kg a v kategorii studentů o 12,2 kg. S výjimkou skupiny nezaměstnaných (a popřípadě studentů) jsou však tyto rozdíly příliš malé, aby z nich mohly být vyvozovány významnější trendy, spíše půjde o meziroční fluktuaci úlovků v závislosti na klimatických podmínkách.

Podíl sportovních rybářů konzumujících ryby (sladkovodní i mořské, ulovené i koupené) pouze jedenkrát až dvakrát měsíčně mírně vzrostl (o 7,1 %), přitom podíl rybářů, kteří nejedí ryby vůbec, zůstává prakticky na stejné úrovni. Počet rybářů konzumujících ryby třikrát až čtyřikrát měsíčně poklesl o 3,6 % a skupina s ještě častější konzumací ryb se snížila o 7,6 %. Ve srovnání s předchozí studií tedy dochází k mírnému poklesu, a to dokonce i v potravinovém využití vlastních úlovků ryb. Počet rybářů, kteří ročně zkonsumují méně než 5 kg ryb, totiž stoupl o 12,4 %, v kategorii 5 – 10 kg ryb poklesl o 1,9 %, v kategorii 10 – 15 kg ryb poklesl o 3,8 % a ve skupině více než 15 kg se dokonce snížil o 11 %.

4.3 Očekávané trendy ve vývoji sportovního rybolovu

Tato otázka byla do aktuální studie zařazena nově s cílem zjistit názor respondentů na některé požadované a často diskutované možnosti sportovního rybolovu, odrážející vývoj v některých evropských zemích nebo praktikované v rámci poskytované služby rekreačního rybolovu na soukromých vodních plochách. Otázka zahrnovala přístup k přivlastňování úlovků („chyt a pust“),

zavedení délkového omezení úlovků kapra (tzv. horní míra), změnu zákonné úpravy umožňující lov pod ledem („na dírkách“), 24hodinový rybolov a vyčlenění některých pstruhových revírů s lovem ryb výhradně na umělou mušku.

Lov ryb bez přivlastňování úlovků by upřednostňovalo 42,93 % respondentů, opačný názor má 38,27 % rybářů (18,8 % neodpovědělo nebo neví). Pro zavedení horní míry kapra se vyslovilo 72,03 % rybářů, proti je 13,81 % (14,16 % neodpovědělo nebo neví). Povolení lovu ryb pod ledem by si přálo 48,51 % účastníků ankety, proti je 31,83 % respondentů (19,66 % neodpovědělo nebo neví). Umožnění 24hodinového rybolovu upřednostňuje 68,63 % rybářů, proti jeho zavedení je 18,84 % respondentů (28,76 % neodpovědělo nebo neví). Vyčlenění vybraných pstruhových revírů k výhradnímu lovu na umělou mušku by si přálo 22 % sportovních rybářů, opačný názor zastává 24,81 % rybářů (53,19 % neodpovědělo nebo neví). Pro zachování současného stavu bez jakýchkoliv změn se vyslovilo 19,75 % respondentů, proti zachování současného stavu 51,48 % a 28,76 % respondentů neví nebo na otázku neodpovědělo.

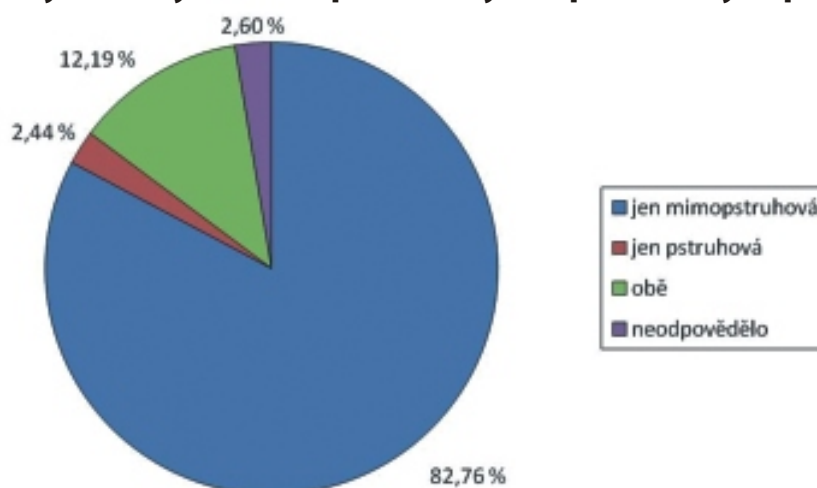
4.4 Finanční náklady na vlastní rybolov

4.4.1 Povolenky k rybolovu

Základní, pravidelně každoročně se opakující náklady na sportovní rybolov představují povolenky k rybolovu. Z rybářů, kteří provozují rybolov na mimopstruhových vodách, 57,48 % nakupuje roční povolenku územního svazu, 40,45 % dokonce roční povolenku celosvazovou. Krátkodobé povolenky (měsíční, čtrnáctidenní, sedmidenní, dvoudenní a denní) využívá 10,09 % rybářů. Z krátkodobých mimopstruhových povolenek je nejvíce využívána (5,01 % lovicích) povolenka sedmidenní. Možnost zakoupení roční celorepublikové povolenky (revíry ČRS a MRS) využívá pouze 2,53 % rybářů, lovicích na těchto vodách. Obdobný poměr se ukazuje rovněž u povolenek na vody pstruhové. Z rybářů, pořizujících si tento typ povolenky 63,36 % upřednostňuje roční povolenku územního svazu, 28,09 % roční povolenku celosvazovou, 2,06 % roční povolenku celorepublikovou a 9,73 % některý z druhů krátkodobých povolenek. Z krátkodobých pstruhových povolenek je stejně jako na mimopstruhových vodách nejvíce využívána povolenka sedmidenní (3,05 % lovicích).

Z aktivně lovicích sportovních rybářů si pouze mimopstruhovou povolenku pořizuje 82,76 %, výhradně pstruhovou povolenku 2,44 % a 12,19 % lovicích si pořizuje oba typy povolenek (mimopstruhovou i pstruhovou) a 2,60 % respondentů otázku nezodpovědělo.

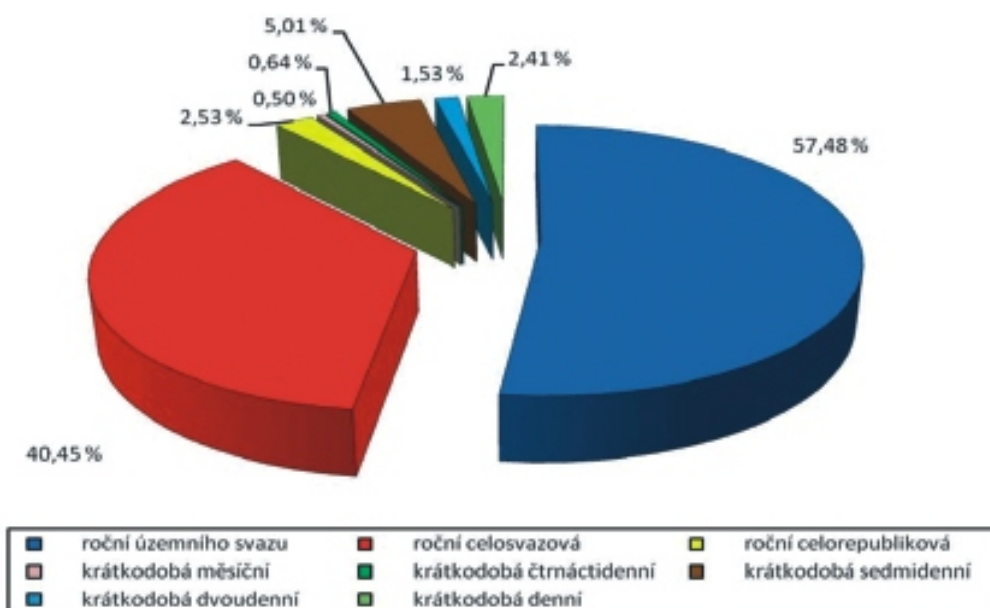
Graf 8: Podíl využívaných mimopstruhových a pstruhových povolenek

Ze souboru řádně placících rybářů představují průměrné roční náklady na povolenky k rybolovu 1489 Kč (respektive za rok 2008). Z hodnoceného souboru však 165 rybářů za povolenky neplatilo. Jednalo se zřejmě o funkcionáře místních organizací a členy rybářské stráže, kteří využívají možnosti získání bezplatných povolenek. Částečnou distribucí anketních dotazníků prostřednictvím územních svazů a výborů místních organizací se ankety zřejmě zúčastnil vyšší počet těchto neplacících rybářů (funkcionářů), než by tomu bylo u zcela náhodně vybíraného souboru. Z uvedených důvodů nebyla tato skupina do průměrných nákladů za povolenky k rybolovu zahrnována. Celkové roční náklady na povolenky k rybolovu jsou v České republice stále relativně nízké díky tzv. kalkulačním cenám, které zahrnují pouze náklady na obhospodařování rybářských revírů a nejsou tedy ziskové. Finanční náklady na obhospodařování revírů jsou navíc snižovány pracovní účastí (nebo jejím finančním plněním) členů rybářských svazů. Tento princip odpovídá bezúplatnému přenechávání výkonu rybářského práva uživatelům rybářských revírů státem a zohledňuje nejpočetnější sociální skupiny sportovních rybářů (zaměstnanci, důchodci, studenti).

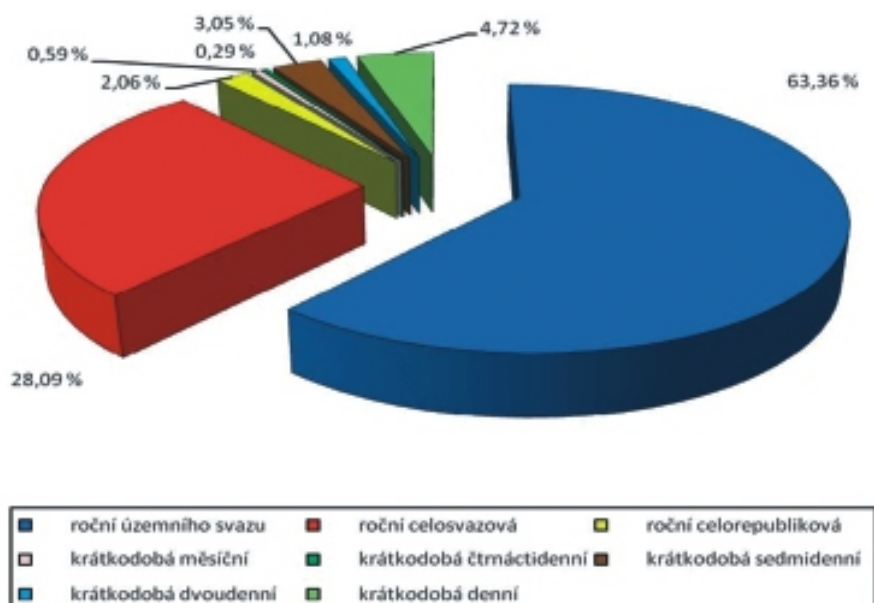

Graf 9: Využití různých typů mimopstruhových povolenek

Graf 10: Využití různých typů pstruhových povolenek

Srovnání se studií z roku 2003

Podíl rybářů nakupujících roční mimopstruhovou povolenku územního svazu zůstává zachován, u celosvazových ročních povolenek dochází k mírnému nárůstu o 4,3 %, krátkodobé mimopstruhové povolenky aktuálně využívá rovněž o 4,3 % více rybářů. Možnost zakoupení roční celorepublikové povolenky využívá ustálený počet zájemců (nárůst o 0,3 %).

U pstruhových povolenek obdobně vykazují nejvyšší podíl roční povolenky územního svazu (pokles o 2,7 %), u celosvazových ročních povolenek je zaznamenán mírný nárůst o 2,8 %. Rovněž roční celorepublikovou pstruhovou povolenku využívá ustálený počet zájemců (pokles o 1,3 %). Zájem o některý z druhů krátkodobých pstruhových povolenek se mírně zvýšil (o 4,5 %).

Z aktivně lovících sportovních rybářů si pouze mimopstruhovou povolenku zakoupilo o 8,1% respondentů více, výhradně pstruhovou povolenku si pořizuje stejný počet rybářů, ale oba typy povolenek (mimopstruhovou i pstruhovou) o 10,7 % rybářů méně. Tento vývoj dokládá určitý pokles zájmu o lov na pstruhových vodách.

V souboru řádně placících rybářů se průměrné roční náklady na povolenky k rybolovu zvýšily o 443 Kč (roční nárůst o 74 Kč).

4.4.2 Komerční rybolov

Vedle rybolovu na řádných rybářských revírech se u nás v posledních 10-15 letech rozšiřuje také nabídka rybolovu na uzavřených soukromých vodách. Jedná se převážně o chovné rybníky producentů tržních ryb, kteří tento rybolov nabízejí formou komerčně poskytované služby rekreačního lovu ryb udicí. Této možnosti aktuálně využívá 32,93 % registrovaných sportovních rybářů, kteří za tento rybolov ročně zaplatí v průměru 2376 Kč. Při přepočtu na celý soubor sportovních rybářů v ČR (108 340 rybářů využívajících tuto službu) by úhrady za tuto formu rybolovu představovaly částku 257 416 000 Kč. Tato finanční částka však může být ve skutečnosti ještě vyšší, protože zahrnuje pouze registrované rybáře. Komerční rybolov totiž mohou využívat i rybářsky neorganizovaní zájemci, kteří nemusejí vlastnit ani státní rybářský lístek.

Srovnání se studií z roku 2003

Možnosti komerčního rybolovu aktuálně využívá o 14 % více rybářů než v roce 2002. Každý rybář využívající tuto službu za ni v roce 2008 zaplatil o 729 Kč více. V přepočtu na celý soubor sportovních rybářů v ČR využívá aktuálně komerční rybolov o 46 000 rybářů více a nárůst úhrady za tuto službu představuje 154,7 mil. Kč.

4.4.3 Výdaje za rybářské náčiní a cestovní výdaje

Největší skupina sportovních rybářů (94,84 %) dokupuje nejrůznější příslušenství k základní výbavě, za které ročně zaplatí v průměru 1344 Kč. Druhá nejpočetnější skupina rybářů (71,66 %) nově pořizuje nebo doplňuje základní rybářskou výbavu (pruty a navijáky), průměrný roční výdaj za tuto položku činí 5132 Kč. Umělé nástrahy nakupuje 63,77 % rybářů a vydá za ně průměrně 1041 Kč. Speciální rybářské oblečení si pořizuje 53,51 % sportovních rybářů, a to v průměrné roční hodnotě 2406 Kč na osobu. Nejméně početná skupina (11,57 %) lovcích si k rybolovu pořizuje rybářský člun v průměrné hodnotě 10 469 Kč (průměrný roční výdaj na jednoho rybáře za tuto položku činí 1211 Kč). Na rybářskou výbavu každý český rybář vynaloží v průměru 8114 Kč (údaj za rok 2008, což celostátně představuje 2,67 miliardy Kč). Jak je dobře patrné z příložené tabulky, průměrné roční výdaje za rybářské náčiní se výrazně liší u jednotlivých příjmových kategorií rybářů. Rybáři s měsíčním příjmem do 10 000 Kč vydají za rybářské potřeby průměrně 13 768 Kč ročně, v příjmové kategorii do 20 000 Kč již 16 830 Kč a rybáři s nejvyšším měsíčním příjmem (přes 40 000 Kč) dokonce 38 724 Kč.

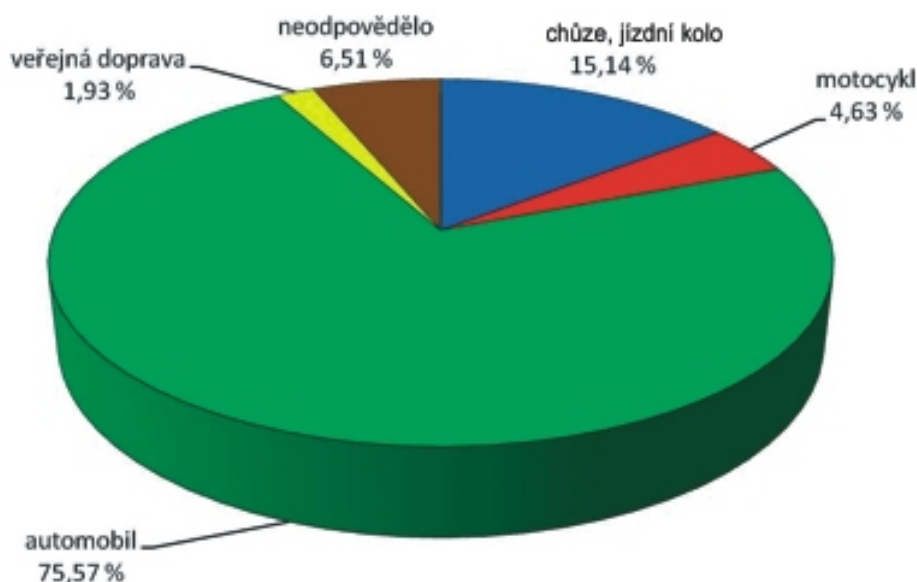
Průměrné výdaje za rybářské potřeby podle příjmových kategorií (Kč)

Skupina dle výdělku	Do 10 tis. (1255)	10-20 tis. (3557)	20-30 tis. (1587)	30-40 tis. (424)	Přes 40 tis. (215)	Bez uvedení příjmu (378)
Pruty a navijáky	3477	4524	6164	8186	10590	4035
Příslušenství	591	1239	1851	2068	2412	1218
Umělé nástrahy	610	909	1267	1476	2501	856
Rybářské oblečení	1734	2094	2758	3911	4653	1963
Rybářský člun	7355	8064	12050	16797	18568	8893
Celkem	13 768	16 830	24 090	32 438	38 724	16 966

Za rybolovem na naše tuzemské revíry sportovní rybáři cestují nejvíce osobním automobilem (75,57 %), motocykl využívá 4,63 % rybářů, takže motorové vozidlo k tomuto účelu používá 80,20 % lovcích. Pěšky nebo s využitím jízdního kola navštěvuje rybářské revíry 15,14 % rybářů, veřejnou dopravu využívá pouze 1,93 % sportovních rybářů. Průměrné výdaje za pohonné hmoty činí 3 535 Kč na rybáře a rok, za veřejnou dopravu 896 Kč. Největší počet rybářů dojíždí za rybolovem na vzdálenost 10 – 50 km od svého bydliště (39,17 %), následuje skupina rybářů lovcích v okruhu 5 – 10 km od bydliště (18,84 %) a prakticky stejně početná skupina (18,41 %) pouze do vzdálenosti 5 km. Do vzdálenosti 50 – 100 km dojíždí 11,33 % rybářů a do vzdálenosti nad 100 km již jen 6,65 % lovcích (5,61 % respondentů otázku nezodpovědělo). Dopravní vzdálenost za rybolovem se výrazně liší v závislosti na velikosti obce, v níž má rybář bydliště (zřejmá souvislost s dostupností rybářských revířů). Podrobně tento stav zachycuje následující tabulka. Z měst s počtem obyvatel přes 10 000 dojíždí za rybolovem na vzdálenost 10 – 50 km 16,17 % rybářů, na vzdálenost 51 – 100 km 5,16 % a přes 100 km 2,93 % lovcích.

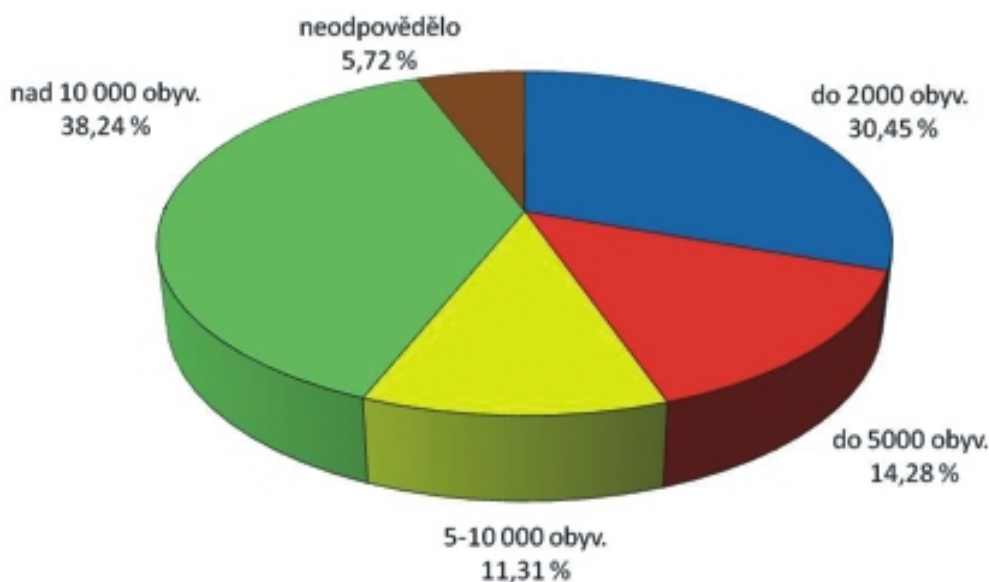
Graf 11: Použití dopravních prostředků při cestách za rybolovem

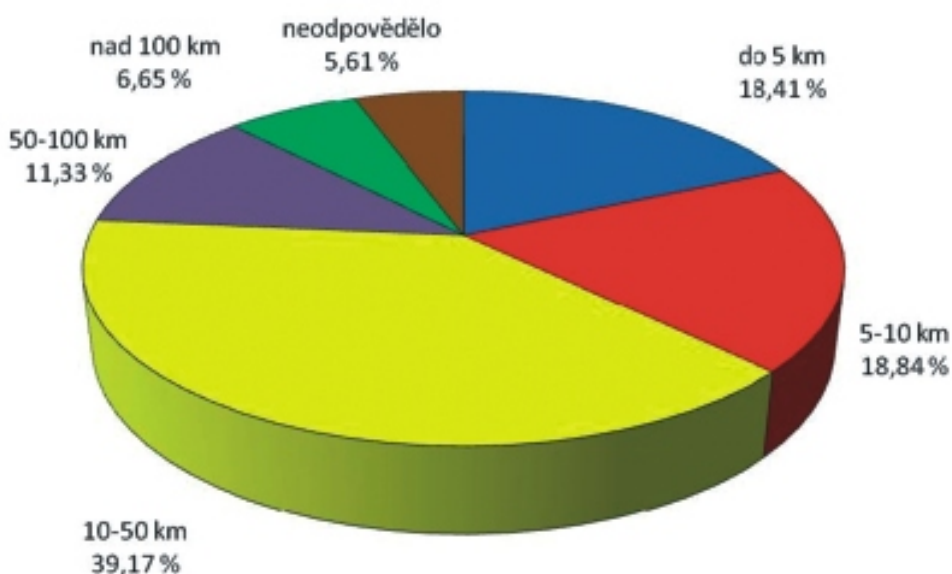
Dopravní vzdálenost k místu rybolovu v závislosti na velikosti sídelní obce (%)

	Do 2 tis. obyv.	Do 5 tis.	5-10 tis.	Nad 10 tis.	Bez uvedení sídla	Celkem
Do 5 km	6,61	2,98	2,43	6,09	0,30	18,41
5-10 km	6,11	2,79	2,28	7,43	0,23	18,84
10-50 km	12,45	5,61	4,58	16,17	0,36	39,17
50-100 km	3,11	1,65	1,25	5,16	0,15	11,33
Nad 100 km	1,83	1,13	0,65	2,93	0,11	6,65
Neodpovědělo	0,34	0,12	0,12	0,46	4,57	5,61

Graf 12: Podíl sportovních rybářů ve městech a na venkově

Graf 13: Dopravní vzdálenost k navštěvovaným rybářským revírům

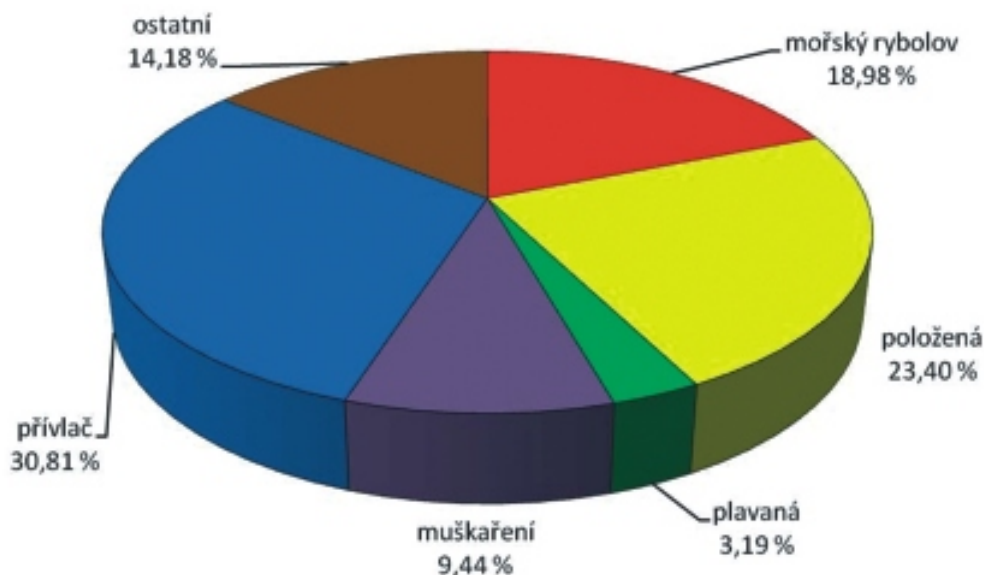
Za rybolovem do zahraničí cestovalo v posledních pěti letech 16,32 % rybářů. V rámci ankety 1135 respondentů uvedlo účast na celkem 3336 rybářských výpravách, což znamená, že v tomto pětiletém období realizovali zahraniční rybolov v průměru třikrát. Průměrné náklady na cestujícího rybáře dosáhly 33 299 Kč a pohybovaly se v rozmezí od 0 (dar nebo pozvání) do 500 000 Kč. V přepočtu na roční náklady to představuje 6660 Kč na cestujícího rybáře. Pokud bychom přepočítali procentní podíl cestujících rybářů z anketního souboru na celou množinu českých rybářů, potom jejich roční výdaje za zahraniční rybářskou turistiku představují 357,6 mil. Kč.

Výdaje za zahraniční rybolov podle příjmových kategorií sportovních rybářů (Kč)

Příjmová skupina	Počet rybářů	Počet výprav	Suma výdajů	Výdaj na 1 rybáře
Do 10 tis.	120	274	3 100 290	25 836
10-20 tis.	458	1222	12 387 400	27 047
20-30 tis.	329	1006	11 580 946	35 200
30-40 tis.	109	398	5 033 250	46 177
Přes 40 tis.	77	315	4 825 750	62 672
Bez udání příjmu	42	121	866 950	20 642

Graf 14: Způsoby lovu používané v zahraničí

Frekvence zahraničních rybářských výprav se výrazně odlišuje v rámci příjmových skupin rybářů, jak ukazuje předcházející tabulka. Jasně se zde ukazuje, že výše výdajů stoupá prakticky lineárně s výší měsíčního příjmu. Nejméně prostředků vydají za zahraniční zájezdy rybáři s příjmem do 10 000 Kč měsíčně (průměrně 25 836 Kč), rybáři s příjmy 10 000 – 20 000 Kč již 27 047 Kč, příjmová skupina 20 000 – 30 000 Kč měsíčně průměrně 35 200 Kč, příjmová skupina 30 000 – 40 000 Kč průměrně 46 177 Kč a nejvyšší příjmová skupina přes 40 000 Kč dokonce 62 672 Kč. Cestující rybáři navštívili v posledních pěti letech 56 zemí; sestupné pořadí 20 nejvíce navštěvovaných zemí je následující: Norsko, Slovensko, Maďarsko, Španělsko, Polsko, Švédsko, Itálie, Francie, Finsko, Chorvatsko, Bosna, Rakousko, Dánsko, Slovinsko, Německo, Mongolsko, Rumunsko, Kanada, Irsko a Velká Británie. Nejvíce navštěvovanou zemí je Norsko, kam respondenti realizovali 1124 výprav (34,31 %). Z rybolovných metod je při zahraničním rybolovu nejčastěji používána přívlač (30,81%), položená (23,40 %), mořský rybolov (18,98 %), muškaření (9,44 %) a nejméně plavaná (3,19 %). Odpověď „mořský rybolov“ může způsobit určité zkreslení této otázky, protože může zahrnovat všechny ostatní uváděné typy rybolovu.

Srovnání se studií z roku 2003

Početnost skupiny rybářů dokupujících příslušenství k základní výbavě zůstává zachována, ale roční průměrné výdaje na tuto výbavu vzrostly o 554 Kč. Skupina pořizující pruty a navijáky vzrostla o 10,4 % a průměrný roční výdaj za tuto položku se zvýšil o 2 430 Kč. Umělé nástrahy nakupuje o 8,9 % více rybářů, což je doprovázeno nárůstem průměrných ročních výdajů o 593 Kč. Rostoucí počet rybářů (o 19,7 %) také nakupuje speciální rybářské oblečení, nárůst průměrných ročních výdajů za toto zboží představuje 1920 Kč. Výrazně vzrostl i počet rybářů, kteří si pořizují rybářský člun (o 7,8 %). Zde průměrný roční nárůst výdajů představuje 894 Kč. Na rybářskou výbavu každý rybář vynaložil v roce 2008 o 3371 Kč více než v roce 2002, což celostátně představuje zvýšení o 1,12 miliardy Kč.

Za rybolovem na naše tuzemské revíry cestuje motorovým vozidlem o 7,2 % rybářů více, skupina využívající jízdní kolo nebo pěší chůzi početně poklesla o 8,1 %, minimální využívání veřejné dopravy pokleslo o dalších 0,6 %. Průměrné výdaje za pohonné hmoty se zvýšily o 902 Kč a za veřejnou dopravu o 198 Kč.

Při tuzemských cestách za rybolovem zůstává zachován trend klesajícího počtu dojíždějících s rostoucí vzdáleností. U rybářů z měst s počtem obyvatel přes 10 000 dojíždění do vzdálenosti 10 – 50 km a 51 – 100 km mírně stoupá, na vzdálenost přes 100 km naopak mírně klesá (o 0,9 %).

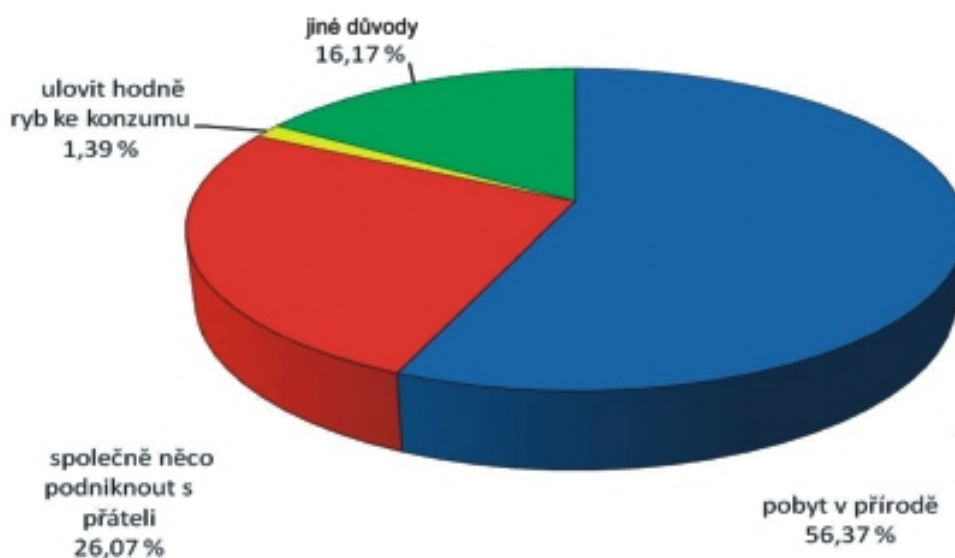
Za rybolovem do zahraničí cestovalo v posledních pěti letech o 3,8 % rybářů více a průměrné náklady na cestujícího rybáře se zvýšily o 9327 Kč (tj. o 1865 Kč ročně). Ve srovnání s předcházející studií výdaje za zahraniční rybolov stoupají lineárně od nejnižší příjmové skupiny k nejvyšší. Počet navštívených zemí vzrostl z 30 na 56. Nejvíce navštěvovanou zemí zůstává Norsko, i když s velmi nevýrazným snížením podílu realizovaných cest o 3,8 %. Posunutí Maďarska na třetí místo v zájmu našich rybářů o lov v zahraničí (18,10 % výprav) lze pravděpodobně přisoudit zvýšenému cestování specialistů na lov kaprů do této země. Tuto hypotézu významně podporuje také posunutí položené na druhé místo v rybolovných metodách (zvýšení o 22,6 %) používaných při zahraničním rybolovu.

4.5 Legislativní a etický rámec sportovního rybolovu

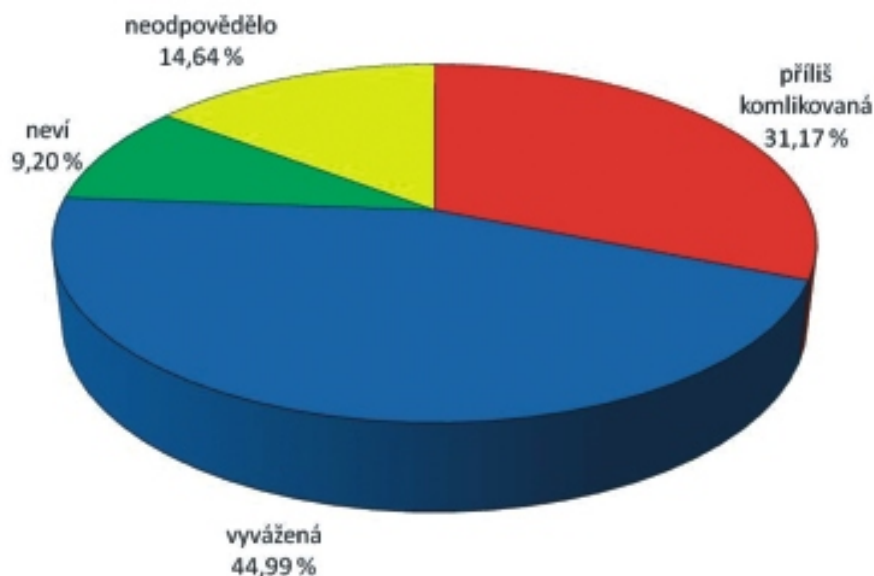
Pro rozhodující podíl našich rybářů (56,37 %) je nejdůležitějším motivem k provozování sportovního rybolovu pobyt v přírodě. Na druhém místě se umísťuje skupina rybářů (26,07 %), kteří uvádějí jako motiv sportovního rybolovu „něco společně podniknout s přáteli“. Největší uspokojení z rybolovu přináší ulovení velkého množství ryb ke konzumnímu využití pouze 1,39 % rybářů a jiné důvody uvedlo 16,17 %.

Graf 15: Motivace ke sportovnímu rybolovu

U 7,01 % rybářů provozuje sportovní rybolov v rámci rodiny také manželka, ve 14,02 % případů alespoň jedno dítě ve věku do 18 let a ve 35,96 % případů alespoň jeden z ostatních členů domácnosti.

Graf 16: Spokojenost sportovních rybářů s legislativní úpravou rybolovu v ČR

V pohledu na současnou právní úpravu pravidel rybolovu v České republice převažuje názor, že je vyvážená (44,99 % rybářů). Za příliš komplikovanou ji považuje 31,17 % sportovních rybářů, 9,20 % rybářů nemá jasný názor a 14,64 % respondentů otázku nezodpovědělo. Podrobné údaje ke všeobecné době hájení, hájení jednotlivých rybích druhů, zákonné lovné délce ryb, denním limitům úlovků, denním dobám lovu a chráněným rybím druhům jak na mimopstruhových, tak pstruhových vodách obsahuje následující tabulka. Nejvyšší spokojenost na mimopstruhových vodách panuje s úpravou ochrany ohrožených rybích druhů, s dobou hájení jednotlivých druhů ryb a s denním limitem úlovků. Relativně nejnižší spokojenost je vyjadřována se zákonnou lovnou délkou ryb a s denními dobami lovu. Na pstruhových vodách je nejvíce oceňována doba hájení všech druhů ryb, stanovené denní doby lovu, omezený počet docházek, ustanovení o nežádoucích druzích ryb a také stanovený limit úlovků. Vyšší hodnocení z hlediska vyváženosti pravidel rybolovu získaly vody pstruhové.

Názor sportovních rybářů na legislativní úpravu rybolovu

1 – velmi špatné, 2 – špatné, 3 – dobré, 4 – velmi dobré

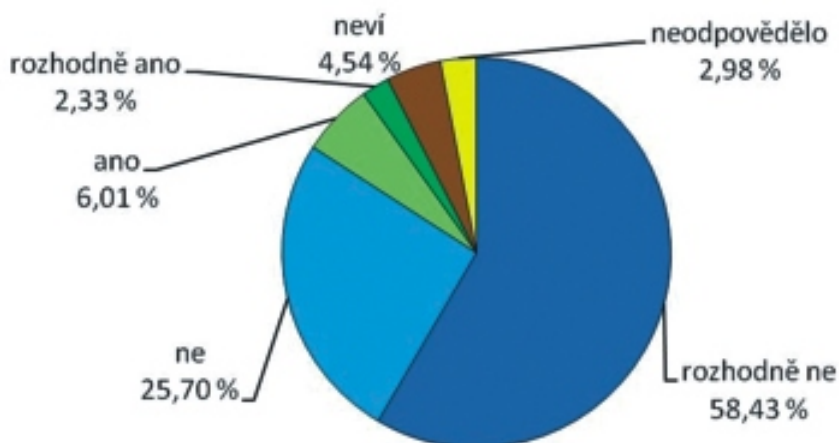
Mimopstruhové vody:	Celkem odpovědělo	Průměr	Neví
Minimální lovná délka	6252	2,69	94
Denní doby lovu	6405	2,30	70
Doby hájení ryb	6264	3,04	123
Denní limit úlovků	6344	2,84	109
Chráněné rybí druhy	5982	3,23	354
Pstruhové vody:			
Minimální lovná délka	2341	2,61	925
Denní doby lovu	2273	2,91	1035
Doby hájení ryb	2259	2,59	964
Denní limit úlovků	2301	2,79	969
Hájení všech druhů ryb	2195	3,07	929
Omezený počet docházek	2290	2,85	930
Nežádoucí druhy ryb	2035	2,82	1175

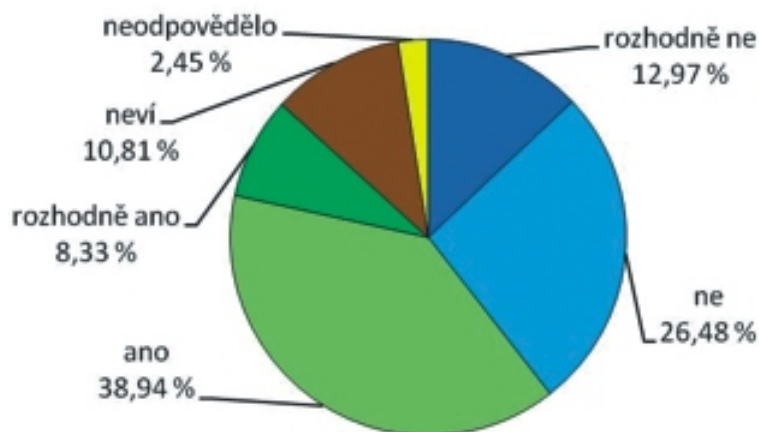
Dodržování pravidel rybolovu je také nutné kontrolovat a vynucovat, proto byla do této studie nově zařazena otázka týkající se frekvencí kontrol rybářů rybářskou stráží. Z anket jednoznačně vyplývá, že kontrolní činnost rybářské stráže se zaměřuje především na mimopstruhové vody. Zde bylo v roce 2008 jedenkrát až dvakrát kontrolováno 38,01 % rybářů, třikrát až čtyřikrát 21,49 % lovcích a častěji 9,78 % rybářů, 30,72 % rybářů se naopak s kontrolou nesetkalo. Na pstruhových vodách bylo v roce 2008 jedenkrát až dvakrát kontrolováno 18,35 % rybářů, třikrát až čtyřikrát 5,39 % lovcích a častěji 3,56 % rybářů, 72,71 % rybářů se naopak s kontrolou nesetkalo.

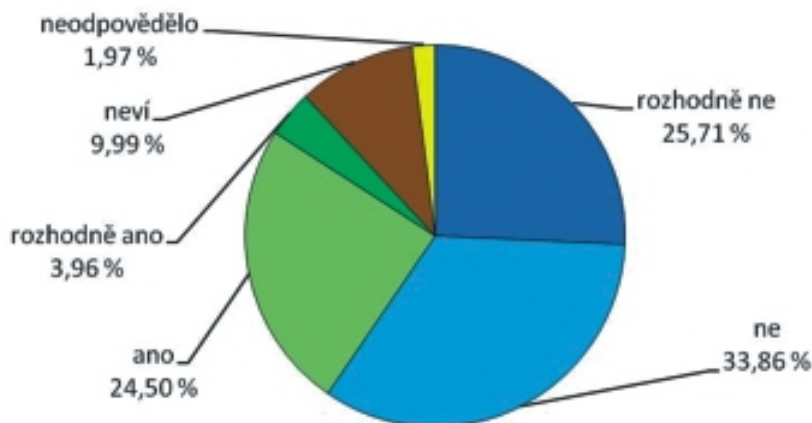
Pokud jde o státní ochranu živočišných druhů žijících se rybami (tzv. rybožraví predátoři), byly do anketního šetření stejně jako v předchozí studii vybrány dva nejproblematictější druhy, kormorán velký a vydra říční. Navíc byla ještě zařazena volavka popelavá. Je zajímavé, že názor sportovních rybářů se na vybrané druhy výrazně odlišuje. V případě kormorána velkého s jeho ochranou nesouhlasí 84,13 % sportovních rybářů (58,43 % dokonce vyjádřilo kategorický nesouhlas), 4,54 % rybářů neví, souhlas vyjadřuje 8,34 % (2,33 % rozhodný souhlas) a 2,98 % respondentů otázku nezodpovědělo. V postavení vydry říční jako chráněného živočicha však sportovní rybáři projevují spíše opačný názor.

Graf 17: Názor sportovních rybářů na ochranu kormorána velkého

Graf 18: Názor sportovních rybářů na ochranu vydry říční

Graf 19: Názor sportovních rybářů na ochranu volavky popelavé

Plných 47,27 % rybářů s ochranou tohoto druhu souhlasí (8,33 % dokonce kategoricky), proti ochraně se vyjádřilo 39,45 % (12,97 % je kategoricky proti), 10,81 % neví a 2,45 % respondentů otázku nezodpovědělo. Ochranu volavky popelavé považuje za správnou pouze 28,46 % rybářů (za rozhodně správnou 3,96 %), proti ochraně je 59,57 % respondentů (25,71 % kategoricky proti), 9,99 % neví a 1,97 % otázku nezodpovědělo.

Důvody rozdílného přístupu sportovních rybářů k hodnoceným druhům je obtížné posuzovat. Faktem je, že hejna kormoránů velkého působí v rybářských revírech škody celkově podstatně vyšší. Vydra loví individuálně a spíše skrytým způsobem a řada rybářů se domnívá, že škodí především v chovných rybnících. Vliv na příznivé hodnocení vydry bude nesporně mít také její pozitivní veřejná prezentace jako milého a hravého zvířete. Volavka je negativně hodnocena zejména na chovných zařízeních (kanály, výtažníky) a v zimním období potom na říčních pstruhových revírech.

Srovnání se studií z roku 2003

Podíl rybářů, pro které je nejdůležitějším motivem k provozování sportovního rybolovu pobyt v přírodě, zůstává prakticky zachován. O 10,1 % se rozrostla skupina, kterou motivuje „něco společně podniknout s přáteli“. Rozhodujícím způsobem poklesla skupina rybářů, která je motivována ulovením velkého množství ryb ke konzumním účelům (pokles o 15,2 %). O 1,3 % vzrostla skupina rybářů, kde v rámci rodiny provozuje rybolov také manželka a o 5,5 % frekvence případů, kdy rybolov provozuje alespoň jeden další člen domácnosti.

O 9,9 % poklesl počet rybářů považujících současnou úpravu pravidel rybolovu v ČR za vyváženou. Skupina, která ji považuje za příliš komplikovanou, zůstává stejně početná. Nižší spokojenost vyjadřovaná v roce 2002 se zákonnou délkou ryb a na mimopstruhových vodách také s limitem úlovků se aktuálně přesouvá z limitu úlovků (vysoká spokojenost) k nespokojenosti s denními dobami lovu.

Pokud jde o státní ochranu rybožravých predátorů, prohlubuje se nesouhlas s přetrvávající ochranou kormorána (o 8,9 % respondentů). V případě vydry přetrvává spíše opačný postoj, avšak oproti roku 2002 se skupina rybářů podporujících její ochranu snížila o 8,3 %. Trend ve vývoji názoru na ochranu volavky nelze hodnotit, protože tento druh nebyl do předchozí studie zařazen.

4.6 Využívané zdroje organizačních a odborných informací

Na žádost zadavatele byly do studie vloženy tři další otázky, týkající se této problematiky.

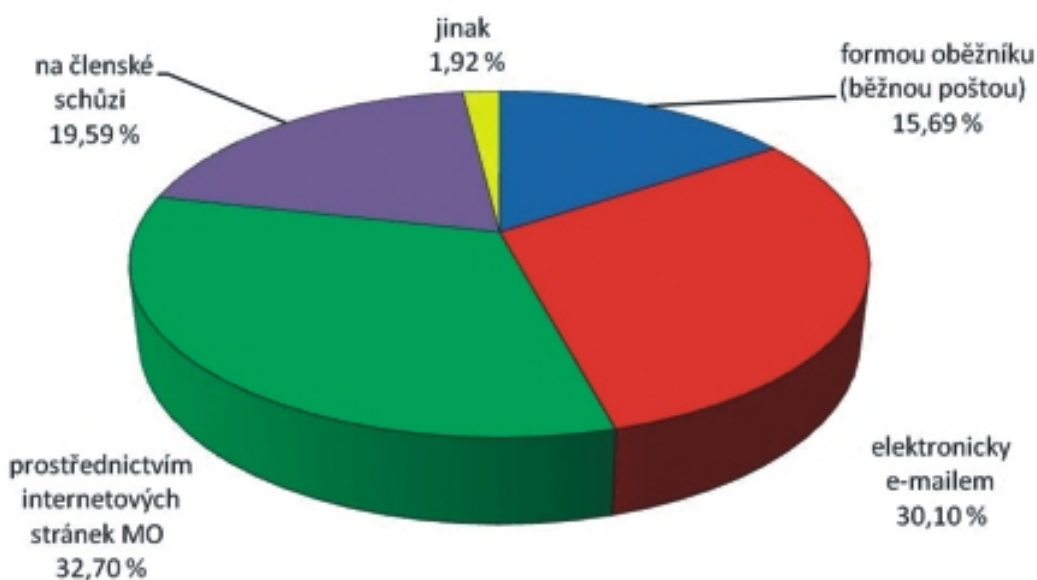
Informace o činnosti mateřské místní organizace rybářského svazu si přeje 32,70 % respondentů získávat z internetových stránek a 30,10 % elektronickou poštou. Zavedenou formu prostřednictvím členských schůzí upřednostňuje 19,59 % rybářů a 15,69 % oběžníkem zasílaným listovní poštou.

Rybářský tisk (bližší specifikace nebyla zadána) pravidelně sleduje 65,48 % rybářů, dalších 26,65 % nepravidelně a 2,13 % jej nesleduje vůbec (5,74 % otázku nezodpovědělo).

Pro získávání rybářských informací využívá často internet 47,49 % sportovních rybářů a dalších 30,38 % příležitostně. Tento informační zdroj nevyužívá 7,54 % respondentů (7,54 % otázku neodpovědělo).

Graf 20: Informace o činnosti v MO bych chtěl do budoucna získávat

5. PŘÍLOHY

Rybářský dotazník

Graf 21 Věková struktura respondentů ankety

Graf 22 Poměrné zastoupení respondentů z jednotlivých krajů ČR

Graf 23 Příslušnost respondentů k sociálním skupinám

Graf 24 Rozdělení respondentů podle měsíčního příjmu

RYBÁŘSKÝ DOTAZNÍK

pro zpracování socioekonomické studie sportovního rybolovu v ČR

POZOR SOUTĚŽI!

Vyplněné dotazníky budou slosovány a na 10 výherců čekají hodnotné ceny.

Rybářský dotazník bude sloužit jako zdroj dat pro zpracování socioekonomické studie významu sportovního rybolovu v ČR. Zadavatelem studie je ČRS a MRS a zpracovatelem dotazníků a studie je Oddělení rybářství a hydrobiologie Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně. Dotazníky budou zpracovány anonymně a souhrnné výsledky studie budou k dispozici rybářské veřejnosti prostřednictvím časopisu Rybářství a na internetových stránkách ČRS www.rybsvaz.cz a MRS www.mrsbrno.cz.

Údaje o respondentovi

Osobní údaje (jméno, příjmení a adresa) slouží pouze pro slosování cen a nebudou nijak zveřejňovány, šířeny ani dále používány. I v případě, že je respondent nevyplní, bude dotazník zpracován.

Jméno:

Příjmení:

Adresa:

Vyplněný dotazník pošlete do 30. dubna 2009 na adresu:

Český rybářský svaz - Rada
Nad Olšínami 31
100 00 Praha 10

**Dotazník lze vyplnit i elektronicky na internetových stránkách
ČRS www.rybsvaz.cz a MRS www.mrsbrno.cz.**

Velice Vám děkujeme za spolupráci.

INFORMACE K SOUTĚŽI:

Slosování dotazníků o hodnotné ceny (digitální fotoaparát, MP a P celorepublikové povolenky na rok 2010, rybářské náčiní) proběhne 15. června 2009. Výherci budou o výhře písemně informováni. Seznam výherců bude uveřejněn v srpnovém čísle časopisu Rybářství a na internetových stránkách ČRS www.rybsvaz.cz a MRS www.mrsbrno.cz.

< 1 >

DOTAZNÍK

1. Kdo Vás přivedl ke sportovnímu rybolovu:

- a) rodina
 přátelé
 rybářská organizace
 sám
- b) V jakém věku jste začal(a) rybařit:
 v letech

2. Na jakém typu vody a jak často jste v loňském roce rybařil(a):

- a) mimopstruhové revíry
 potoky docházky
 řeky docházky
 údolní nádrže docházky
 ostatní vodní plochy docházky
- b) pstruhové revíry
 potoky docházky
 řeky docházky
 údolní nádrže docházky
 ostatní vodní plochy docházky

3. Každý rybář dává přednost určitému způsobu rybolovu (položena, plavaná, přívlač, muškaření). Který je Váš nejoblíbenější (maximálně 3 odpovědi v sestupném pořadí):

1 2 3

4. Které druhy ryb preferujete při rybolovu (maximálně 3 odpovědi v sestupném pořadí):

1 2 3

5. Jaký počet ryb a kolik kilogramů jste v loňském roce ulovil(a) a ponechal(a) si:

Druh ryby	ks	kg	Druh ryby	ks	kg	Druh ryby	ks	kg
pstruh obecný			kapr			sumec		
pstruh duhový			cejn			okoun		
siven			štika			ostrežka		
lipan			candát			úhoř		
další druhy				

celkem ryb ks

celkem ryb kg

6. Kolik kg z ulovených ryb jste v loňském roce zkonsumoval(a):

- méně než 5 kg 5-10 kg 10-15 kg více než 15 kg

7. Kolik kg ryb (ulovené i koupené, sladkovodní i mořské) jste v loňském roce zkonsumoval(a):

- méně než 5 kg 5-10 kg 10-15 kg více než 15 kg

8. Kolikrát v měsíci jíte ryby (ulovené i koupené, sladkovodní i mořské):

- nikdy 1-2krát 3-4krát častěji

9. Jaké režimy rybolovu byste v budoucnu upřednostňoval(a):

	rozhodně ne	ne	ano	rozhodně ano	nevím
chyť a pusť	☐	☐	☐	☐	☐
s horní mírou kapra	☐	☐	☐	☐	☐
s možností lovu ryb na dírkách (pod ledem)	☐	☐	☐	☐	☐
s možností lovu ryb 24 hodin	☐	☐	☐	☐	☐
P revíry pouze s lovem ryb na umělou mušku	☐	☐	☐	☐	☐
žádné změny, vyhovuje současný stav	☐	☐	☐	☐	☐

< 2 >

10. Jaký typ povolenky k rybolovu jste v loňském roce využíval(a) (pouze rybářské revíry):

a) mimopstruhová povolenka	b) pstruhová povolenka
☐ roční územního svazu	☐ roční územního svazu
☐ roční celosvazová	☐ roční celosvazová
☐ roční celorepubliková	☐ roční celorepubliková
☐ krátkodobá měsíční	☐ krátkodobá měsíční
☐ krátkodobá čtrnáctidenní	☐ krátkodobá čtrnáctidenní
☐ krátkodobá sedmidenní	☐ krátkodobá sedmidenní
☐ krátkodobá dvoudenní	☐ krátkodobá dvoudenní
☐ krátkodobá denní	☐ krátkodobá denní

11. Jakou částku jste za uvedené povolenky v loňském roce úhrnně zaplatil(a) (pouze úhrnná cena povolenek bez ostatních výdajů):

..... Kč

12. Využil(a) jste v loňském roce možnost komerčního rybolovu na chovných rybnících nebo jiných soukromých nádržích:

- ne ano (..... dnů)

13. Pokud jste využíval(a) komerční rybolov, kolik jste za něj v loňském roce úhrnně zaplatil(a):

..... Kč

14. Jakou přibližnou částku jste v loňském roce vydal(a) za rybářské nářadí a náčiní podle následujících kategorií:

pruty, navijáky Kč

příslušenství (háčky, vlasce, splávky, olůvka apod.) Kč

umělé nástrahy (třpytky, wobblery, twlstery, mušky apod.) Kč

rybářské oblečení (boty, pláště, bundy apod.) Kč

rybářský člun, echolot Kč

15. Jak daleko od svého bydliště jste v loňském roce nejčastěji rybařil(a) (jednodenní docházky až třídenní víkendové výjezdy):

- do 5 km 5-10 km 10-50 km 50-100 km nad 100 km

16. Jaký způsob dopravy při rybaření nejčastěji používáte:

- chůze, kolo motocykl automobil veřejná doprava

17. Jaké byly v loňském roce Vaše finanční náklady na dopravu za rybolovem (pouze v tuzemsku):

- pohonné hmoty Kč jízdenky veřejné dopravy Kč

18. Podnikl(a) jste v posledních pěti letech zahraniční rybářskou dovolenou:

- ne ano počet

země typ rybolovu náklady Kč

země typ rybolovu náklady Kč

země typ rybolovu náklady Kč

19. Jaké hledisko rybolovu Vám přináší největší uspokojení (lze označit více možností):

- pobyt v přírodě společně něco podniknout s přáteli

- ulovit hodně ryb ke konzumu jiné, zejména

20. Provozují sportovní rybolov také další členové Vaší rodiny:

- manžel(ka) děti do 18 let (počet) ostatní (počet)

21. Jaký je Váš názor na současnou úpravu pravidel rybolovu v České republice:

☐ příliš komplikovaná	☐ vyvážená	☐ nevím			
a) mimopstruhové reviry	velmi špatné	špatné	dobré	velmi dobré	nevím
minimální lovná délka	☐	☐	☐	☐	☐
denní doby lovu	☐	☐	☐	☐	☐
doby hájení ryb	☐	☐	☐	☐	☐
denní limit úlovků	☐	☐	☐	☐	☐
chráněné rybí druhy	☐	☐	☐	☐	☐
b) pstruhové reviry	velmi špatné	špatné	dobré	velmi dobré	nevím
minimální lovná délka	☐	☐	☐	☐	☐
hájení všech druhů ryb	☐	☐	☐	☐	☐
omezený počet docházek	☐	☐	☐	☐	☐
denní doby lovu	☐	☐	☐	☐	☐
doby hájení ryb	☐	☐	☐	☐	☐
denní limit úlovků	☐	☐	☐	☐	☐
nežádoucí druhy ryb	☐	☐	☐	☐	☐

22. Kolikrát Vás v minulém roce kontrolovala rybářská stráž:

- a) na revírech mimopstruhových
 vůbec 1-2krát 3-4krát častěji
- b) na revírech pstruhových
 vůbec 1-2krát 3-4krát častěji

23. Jaký je Váš názor na ochranu rybožravých predátorů. Považujete tuto ochranu za správnou:

	rozhodně ne	ne	ano	rozhodně ano	nevím
kormorán	☐	☐	☐	☐	☐
vydra	☐	☐	☐	☐	☐
volavka	☐	☐	☐	☐	☐

24. Informace o činnosti v MO bych chtěl do budoucna získávat:

- formou oběžníku (běžnou poštou)
- elektronicky e-mailem
- prostřednictvím internetových stránek MO
- na členské schůzi
- jinak

25. Rybářský tisk sleduji:

- nesleduji vůbec nepravidelně pravidelně

26. Pro získávání rybářských informací využívám internet:

- často příležitostně vůbec

Na závěr několik osobních otázek:

- pohlaví rok narození kraj, ve kterém žijete
- muž
- žena

Jak je velká obec (město), v níž žijete:

- do 2000 obyv. do 5000 obyv. 5000-10 000 obyv. nad 10 000 obyv.

Jaké je Vaše sociální postavení:

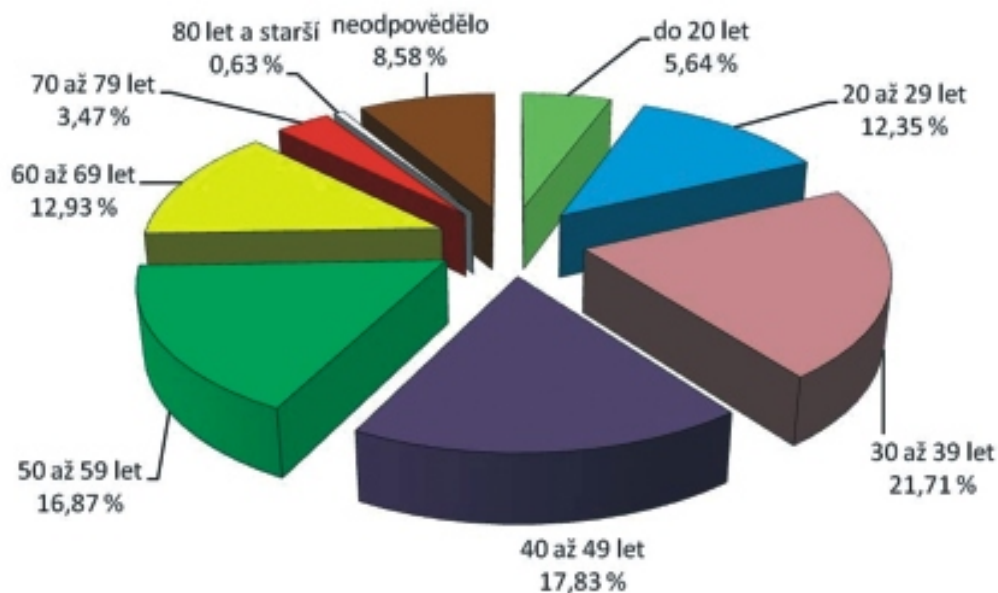
- zaměstnanec student podnikatel v domácnosti
- bez zaměstnání důchodce

Jaký je Váš měsíční příjem:

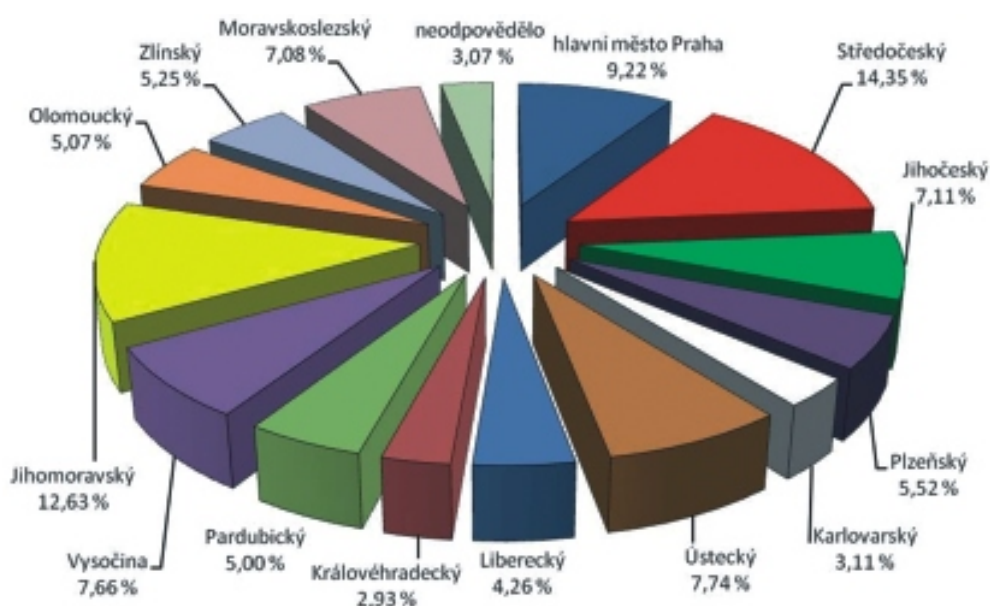
- do 10 000 Kč 10 000-20 000 Kč 20 000-30 000 Kč
- 30 000-40 000 Kč přes 40 000 Kč

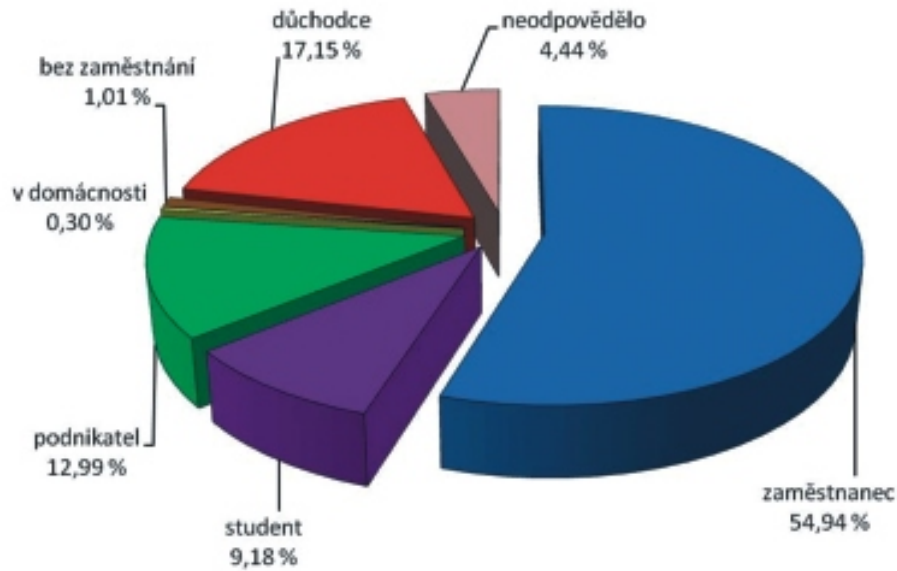
Graf 21: Věková struktura respondentů ankety

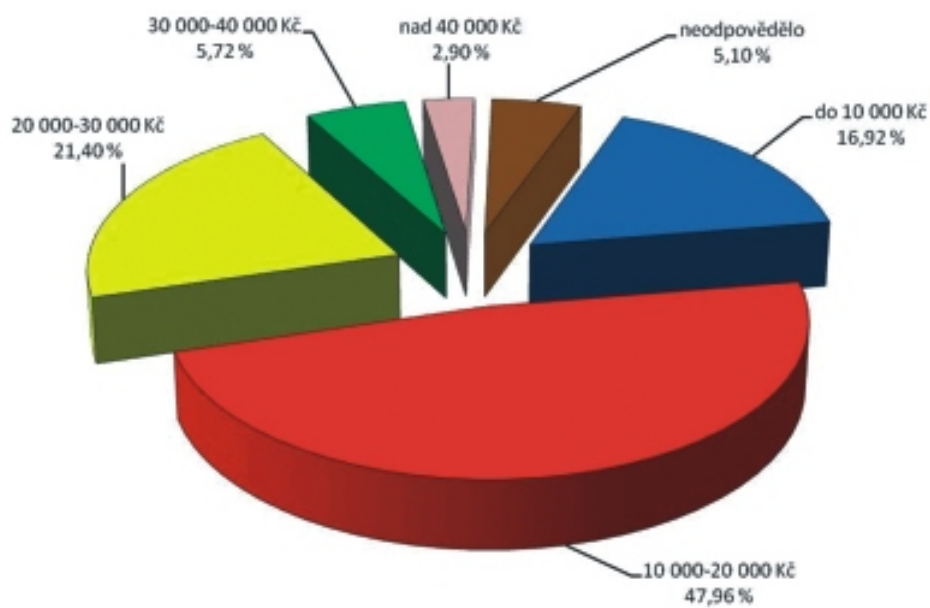
Graf 22: Poměrné zastoupení respondentů z jednotlivých krajů ČR

Graf 23: Příslušnost respondentů k sociálním skupinám

Graf 24: Rozdělení respondentů podle měsíčního příjmu

Poznámky

V roce 2009 vydal:

Český rybářský svaz - Rada
Nad Olšinami 31, 100 00 Praha 10
tel.: 274 811 751, fax: 274 811 754
e-mail: rada@rybsvaz.cz, www.rybsvaz.cz

a

Moravský rybářský svaz - Rada
Soběšická 83, 614 00 Brno
tel.: 548 523 437, fax: 548 526 336
e-mail: mrsbrno@mrsbrno.cz, www.mrsbrno.cz